

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI YILMAZ DETAYLARI VERDİ

EKONOMİNİN 3 YILLIK PLANI HAZIR

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, OVP'ye ilişkin detayları açıkladı. Buna göre yıl sonu enflasyon tahmini yüzde 65'e çıkarıldı, tek haneli enflasyon için ise 2026 yılı işaret edildi. Büyüme hedefinin yüzde 4.4'e çekildiği üç yıllık planda 2023 sonu dolar kuru için 23.9 TL tahmini yapılırken, kişi başı gelir 12 bin 415 doları gösterdi.

Nese KARANFİL/ANKARA

EKONOMİNİN üç yıllık yol haritası belli oldu. 2024-2026 Orta Vadeli Program'a göre bu yıl sonunda enflasyonun yüzde 65 olacağı tahmin edildi. Tek haneli enflasyon ise 2026 yılında yüzde 8.5 olarak hedeflendi. Büyüme hedefi ise yüzde 5'ten 2023 yılı için yüzde 4.4'e çekildi. 2024 içinse büyüme yüzde 4 olarak hedeflenirken, uzun yıllarda yinelenen yüzde 5 oranı, yeni OVP'de 2026 hedefi olarak yer aldı.

DÖRT TEMEL AMAÇ

Cumhurbaşkanı Cevdet Yılmaz dün Beştepe'de düzenlenen toplantıda OVP'yi açıkladı. Yılmaz, programın dört temel amacı olduğunu belirterek bunları; afet yaralarının sarılması ve afet risklerinin azaltılması, makro ekonomik ve finansal istikrarın sağlanması, enflasyonun tek haneye düşürülmesi, yatırım, istihdam, üretim ve ihracat perspektifinde büyüme ve istihdamın devam ettirilmesi, sosyal adalet ve refahın güçlendirilmesi olarak sıraladı. Bunun için üç temel politika aracı olduğunu kaydeden Yılmaz bunları da, deprem harcamaları hariç mali

disiplinin sağlanması, para politikası ve yapısal dönüşümler olarak dile getirdi.

ENFLASYON 2026 YILINDA TEK HANE

Merkez Bankası bu yıl sonu için enflasyonu yüzde 58 olarak tahmin etmiş daha sonra da üst bant olan yüzde 62 olarak gerçekleştirebileceği tahminini yapmıştı. OVP'de de bu yıl sonu için tüketici enflasyonu yüzde 65 olarak tahmin edildi. 2024 yılı için yüzde 33, 2025 yılı için yüzde 15.2 ve 2026 yılı için de yüzde 8.5 olarak öngörüldü.

KİŞİ BAŞINA GELİR 12 BİN 415 DOLAR

OVP'ye göre bu yıl kişi başına düşen gelir 12 bin 415 dolar olacak. 2024'te 12 bin 875 dolar, 2025 yılında 13 bin 717 dolar ve 2026 yılında da 14 bin 855 dolar olacak. Milli gelir bu yıl 1 trilyon 67 milyar dolar, 2024'te 1 trilyon 119 milyar dolar, 2025'te 1 trilyon 205 milyar dolar ve 2026'da 1 trilyon 318 milyar dolar olarak tahmin edildi.

İHRACATTA BEKLENTİ 255 MİLYAR DOLAR

Bu yıl ihracatın 255 milyar dolar olacağını öngörülüyor. OVP'ye göre, ihracat 2024'te

267 milyar dolar, 2025'te 283.6 milyar dolar ve 2026'da da 302.2 milyar dolara ulaşacak. Cari işlemler dengesi bu yıl 42.5 milyar dolar açık verirken, 2024'te 34.7 milyar dolara, 2025'te 31.7 milyara dolara ve 2026'da da 30 milyar dolara gerileyecek.

DOLAR KURU 23.9

OVP'de yer alan tahminlerden

yapılan hesaplama göre dolar kuru bu yıl 23.9 TL şeklinde öngörüldü. Buna göre kur 2024'te 36.8 TL, 2025'te 43.9 TL ve 2026'da da 47.8 TL olacak.

İŞSİZLİK ORANI YÜZDE 10.1

İşsizlik oranı bu yıl yüzde 10.1 olarak tahmin edildi. Bu oran 2024'te işsizlik yüzde 10.3, 2025'te 9.9 ve 2026'da da yüzde 9.3 olacak.

İŞ DÜNYASI OVP'Yİ DEĞERLENDİRDİ

ÖNGÖRÜLEBİLİRLİK VURGUSU

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu: "Orta Vadeli Programı belirsizliği azaltma

noktasında son derece önemli görüyoruz. Ekonomik aktiviteye ivme sağlamanın, öngörülebilirliği artırmanın bekliyoruz. OVP'de iş ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik kamu-özel sektör birlikteliğiyle yeni çalışmalar yapılacak olması, yeşil ve dijital dönüşüme odaklanılması, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesinin hedeflenmesi kıymetlidir. Programın temel amaçlarına ulaşmak için ortaya konan reformların belirlenen takviminde gerçekleştirilmesini bekliyoruz. Başta finansmana erişim olmak üzere iş dünyasının üretime ve yatırıma yönelik ihtiyaçlarının gözetilerek uygulanması da programın başarısını artıracaktır."

İSTIKRARLI İLERLEYECEĞİZ

TİM Başkanı Mustafa Gültepe: "Program, ortak akıl ve istişarenin bir ürünü. Açıklanan makro hedefler arasında özellikle ihracat ve istihdam yönelik hedefler gerçekçi ve

uygun. 2023'de 255, 2024'de 267, 2025'de 283 ve 2026'da 302 milyar dolarlık ihracat hedeflerimiz var. 115 bin ihracatçımızla bu hedeflere ulaşmak adına var gücümüzle çalışacağız. Ayrıca fiyat istikrarı vurgusu da özellikle üretici ihracatçılarımız adına son derece önemliydi. Geçtiğimiz dönemde yüksek enflasyon sebebiyle üretim ve satış aşamalarında fiyat tutturmakta zorlandığımız günleri yaşadık. İnşallah önümüzdeki dönemde daha istikrarlı bir çizgide ilerleyecek ve bu sorunları aşacağız. Diğer yandan, yeşil ve dijital dönüşümü içeren ikiz dönüşümün programda vurgulanması son derece önemli. Yeşil Mutabakat noktasında takvim çok hızlı ilerliyor."

NİTELİKLİ ÜRETİM ÖNE KİKİYOR

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erval Bahçivan: "21. yüzyılda üretim hayatı teknoloji odaklı büyük bir dönüşüm yaşıyor. Bilgi çağı'nda Türkiye'nin klasik endüstriye yoluna devam

etmesi mümkün değil. Önümüzdeki üç yılın (2024-2026) ekonomi dengelerini ortaya koyan ve çok önemli bulduğum Orta Vadeli Program'a (OVP) bu çerçeveden baktığımızda, üretimin, sanayinin ve hepsinden önemlisi nitelikli üretimin öne çıkartılması değerli buluyorum. Burada yerli üretimin desteklenerek, üretimimizin teknolojik dönüşümüne yönelik atılacak adımlar, Yeşil ve Dijital Dönüşüm ile Sürdürülebilirlik başlıklarını da **sanayiciler** olarak önemli buluyoruz. Belirsizliklerin giderek arttığı bir küresel süreçten geçiyoruz. Oysa üretim hayatında öngörü yapılabilmenin önemli yadsınmaz."

CİPA VAZİFESİ GÖRECEK

ATO Başkanı Sekib Avdagic: "3 yıllık Orta Vadeli Program (OVP), piyasa beklentilerinin yönetilmesi için önemli bir cıpa vazifesi görecek. OVP ile birlikte enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir

dönem başladı. OVP'de mali disiplin ve reel sektörün hassasiyetleri dengeli bir şekilde ele alınmış. Orta Vadeli Program ile bir yandan enflasyonu tek haneye düşürecek kararlı adımlar planlanırken, diğer yandan üretimi, ihracatı ve istihdamı destekleyecek selektif politikalar gündeme alınmış durumda. Sürdürülebilir ve kalıcı büyüme için yapısal reformlara odaklanılmasını isabetli buluyoruz. Hedeflerin gerçekçi ve tutarlı belirlenmiş olması piyasanın ufkunu netleştirir. İş dünyası olarak OVP'deki hedeflerde yeni yatırım planlarımızla yer alacağız."

EN BÜYÜK SORUN ENFLASYON

ATO Başkanı Gürsel Baran: "Fiyat istikrarının yanı sıra yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendiren bu program ile Türkiye büyüyün ve gelişen bir ülke olmaya devam edecektir. Bugün ekonomimizin en önemli sorunu enflasyon. Enflasyonla mücadelede başarılı olmadan ekonomimizin tam randımanlı çalışması mümkün değil. Bu nedenle enflasyonda tek haneli rakamlara düşmeyi hedefleyen, yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendiren bir plan geleceğe daha umutla bakmamıza zemin hazırladı. Bu program içerisinde yapısal dönüşümün ele alınması çok önemli."

**EKONOMİNİN
3 YILLIK YOL
HARİTASI ÇİZİLDİ**

TÜRKİYE YÜZYILI'NA 7 BÜYÜK ADIM

OVP'de 7 büyük adım atıldı. Türkiye'yi yeni yüzyılda şaha kaldıracak reform programı ile büyüme ve ticaret, beşeri sermaye ve istihdam, fiyat istikrarı ve finansal istikrar, kamu maliyesi, afet yönetimi, yeşil ve dijital dönüşüm, iş ve yatırım ortamı için hamleler yapılacak

2 024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'ın (OVP) önceki metinlerden belirgin farkı yapısal reform ajandasının ana başlıklarını ve uygulama takvimini paylaşması oldu. Programda Türkiye Yüzyılı Vizyonu'na uygun olarak 7 önemli reform alanı belirlendi. Yatırım yeri envanteri çıkarılmasından, ikinci basamak emeklilik sisteminde, afet sigortasından dar gelirliye konut seferberliğine kadar toplumun tüm kesimlerini kapsayan adımlar atılacak. Öncelikli reform alanlarına yönelik düzenlemeler "Büyüme ve ticaret, beşeri sermaye ve istihdam, fiyat istikrarı ve finansal istikrar, kamu maliyesi, afet yönetimi, yeşil ve dijital dönüşüm, iş ve yatırım ortamı" başlıklı 7 temel eksenlerden oluştu. Üç yıllık dönemde atılacak reform adımları şöyle:

1 BÜYÜME VE TİCARET

■ SANAYİDE TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM: Sanayide yerli üretim ve ürün bazlı teknolojik dönüşüm sağlanacak. Sanayi alanları genişletilecek. Türkiye Varlık Fonu ve özel sektör tarafından gübre ve petrokimya başta olmak üzere sanayinin ihtiyaç duyduğu yeni yatırımlar hayata geçirilecek. Dijital ve yeşil dönüşüm kapsamında ithalata bağımlılığı azaltmaya ve arz güvenliğini temine yönelik ulusal kritik hammaddeler stratejisi hazırlanacak.

■ PLANLI TARIMSAL ÜRETİM: Ürün ve tarım parseli bazında üretim alanları belirlenecek, çiftçi başvuruları, üretim izinleri ve ekim kontrolünün çerçevesi ortaya konulacak. Gıda fiyatlarında istikrar ve arz güvenliğini sağlamak için stratejik tarım ürünlerinde yeterlilik oranları belirlenecek ve üretim planlaması yapılacaktır.

■ DİZİ FİLMLERE DESTEK: Turizm, taşımacılık, eğitim, sağlık, dizi, film ve animasyon başta olmak üzere kültür endüstrileri, yurtdışı temsilhik ve teknik müşavirlik alanlarında verimlilik ve rekabet gücünü artıran döviz kazandırıcı hizmet ticareti geliştirilecek.

2 BEŞERİ SERMAYE VE İSTİHDAM

■ İŞGÜCÜNDE GÜVENCELİ ESNEKLİK: Uzunata, kısmi ve geçici süreli çalışma ile platform çalışması gibi yeni nesil esnek çalışma modellerinde yaşanan gelişmeler doğrultusunda iş dünyasının ihtiyaçları ve iş-özel yaşam

dengeyi gözettirecek mevzuat düzenlemeleri hızlı ve etkili bir biçimde hayata geçirilecek. İş Kanunu'nda sosyal taraflarla diyalogla yapılacak değişiklikler ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek ikinci mevzuat çalışmaları ile işgücü piyasasında güvenceli esneklik sağlanacak.

■ GENÇ VE KADINLARA YENİ İŞ:

Gençlerin kariyer yönetimine yönelik geleceğin meslekleri de dâhil olmak üzere biling düzeyini artıracak faaliyetler yaygınlaştırılacak. Girişim şirketlerinin nitelikli personel istihdam etmeleri kolaylaştırılacak, başta kadınlar olmak üzere girişimcilik programları yaygınlaştırılacak.

■ KREDİYE ULAŞIM KOLAYLAŞACAK:

Girişimci ve KOBİ'lerin krediyeye ulaşım şartlarını kolaylaştırılacak, kurumsal ve bireysel girişim sermayesi, kitle fonlaması, melek yatırımcılık gibi alternatif ve yenilikçi finansman imkanları artırılacak ve kullanımları yaygınlaştırılacak. Nitelikli akredite danışman ve mentor havuzu oluşturulacak. Öncelikli sektörlerde danışmanlık merkezleri ve platformlar aracılığıyla birebir danışmanlık mekanizmaları geliştirilecek.

3 FİYAT VE FİNANSAL İSTİKRAR

■ TÜKETİM ARTIŞINA TEDBİR: Fiyatlar geçmiş enflasyona endeksleme davranışının azaltılmasına yardımcı olacak şekilde belirlenecek. Yatırım, istihdam, üretim ve ihracata dayalı büyüme politikalarıyla fiyat istikrarı odaklı olarak reel sektörü destekleyen finansman imkanı sağlanacak. Enflasyonu besleyen tüketim artışı önleyecek tedbirler alınacak.

■ DAR GELİRLİYE KONUT: Kira ve konut fiyatlarındaki gelişmeleri de göz önünde bulundurarak, daralan konut arzının hızla artırılmasına, depremin oluşturduğu konut stokundaki kayıpların telafisine yönelik yeni sosyal konut projeleri geliştirilerek dar gelirli vatandaşların konuta erişim imkanı artırılacak.

■ KKM'NİN AĞIRLIĞI AZALACAK: Kur korumalı mevzuat besleminin mevzuat içindeki ağırlığının azaltılması teminen finansal kurumlara yönelik makro ihtiyati tedbirler sadeleştirilecek.

DİJİTAL Tİ. YAYGINLAŞACAK: MB Dijital Türk Lirası Araştırma Geliştirme Projesi'nin ikinci faz pilot bulguları doğrultusunda, dijital Türk Lirası'nın yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecek.

■ İKİNCİ BASAMAK EMeklİLİK: İkinci basamak emeklilik sistemi devreye alınacak. Otomatik Katılım Sistemi'nin işverenlerin de katkısı ile ikinci basamak emeklilik sisteminde dönüşümün tamamlayıcı emeklilik sistemi kurulacak.

4 KAMU MALİYESİ

■ FAYDA ÜRETEN YATIRIMA

ÖNCELİK: Kamu yatırım programında rasyonelleştirme çalışmaları yapılmak suretiyle kısa sürede

tamamlanarak ekonomik ve sosyal fayda üretecek yatırımlara öncelik verilecek. Kamu özel işbirliği projeleri, makroekonomik politikalar, kamu yükümlülükleri ve bütçe dengeleri dikkate alınarak ve dengeli bir risk paylaşımı ile maliyet etkinliği gözettirecek planlanacak.

■ VERGİDE ADALET SAĞLANACAK:

Gelir, kurumlar, katma değer vergileri kanunları ile vergi usul kanununun, vergilemede adalet, eşitlik, öngörülebilirlik ve şeffaflık ilkeleri temelinde, vergi tabanının genişletilmesi ve gönüllü uyumun artırılması, sade ve kolay uygulanabilir bir yapı oluşturulması amacıyla güncellenmesi yönünde düzenlemeler hayata geçirilecek, orta vadede doğrudan vergilerin payı artırılabilecek.

■ ESNEK ÇALIŞMA MODELLERİ

GELİYOR: Kadın, gençler, engelliiler başta olmak üzere çalışma hayatına kalıcı katılımı sağlanmaya yönelik esnek çalışma biçimleri yaygınlaştırılacak. Sosyal güvenlik mevzuatı ve uygulamaları değişen işgücü piyasası koşullarına ve yeni nesil esnek çalışma şekillerine daha uyumlu hale getirilecek.

■ SOSYAL YARDIM ALANA İŞTE

ÖNCELİK: Sosyal yardım sistemi gözden geçirilecek, işgücüne katılma mani olmayacak şekilde bütünlüklü bir yapıda aile odaklı ve fert başına asgari bir gelir garantisi edecek şekilde yeniden kurgulanarak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarının daha etkin kullanımı sağlanacak.

5 AFET YÖNETİMİ

■ AFET SİGORTASI MEKANİZMASI GELİYOR: Kentisel dönüşüm hızlandırılacak. Afet konutlarında hak sahipliği süreçleri iyileştirilecek, maliyet etkin afet konut üretimi sağlanacak ve geri ödeme sistemleri gözden geçirilecek. Sosyal konut üretiminde afet riski yüksek olan bölgelere öncelik verilecek. Tüm afet tehlikelerini kapsayacak afet sigortası geliştirilerek yaygınlaştırılacak, zorunlu deprem sigortasının beyanı ve ödemesinin etkin takibi sağlanacak.

6 YEŞİL VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

YEŞİL FİNANSMAN EKOSİSTEMİ: Uluslararası sınıflama sistemi ile uyumlu ve Türkiye'nin özgün ihtiyaçlarını gözeten Ulusal Yeşil Taksonomi oluşturulacak. Sürdürülebilir finans konusundaki kurumsal kapasite artırılarak yeşil finansman ekosistemi geliştirilecek. Bankaların iklim bağlantılı finansal risklerinin analizine ve çevresel hedeflere olan katkılarının ölçülmesine ilişkin gerekli mevzuat alt yapıları oluşturulacak.

■ DİJİTAL STRATEJİ EYLEM PLANI: Dijital Devlet Stratejisi İdari Düzenleme Strateji ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulacak. Siber Güvenlik Stratejisi İdari Düzenleme Strateji ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulacak. Elektronik Veri Araştırma Merkezi projesi hayata geçirilecek.

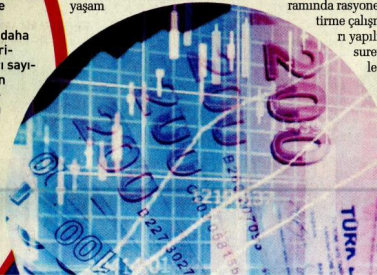
7 İŞ VE YATIRIM ORTAMI

■ YATIRIM ORTAMINA HUKUKİ GÜVENCE: İş ve yatırım ortamının dijital dönüşümünde karşılıklı işbirlik, emniyet, veri koruma, kapsayıcılık, sürdürülebilirlik ve uluslararası işbirliği ilkelerine dayanarak belirlenecek. Yargılama süreçleri etkinleştirilecek, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri daha da güçlendirilmesi sağlanacak. Yatırımcıların yararlanmaları için yatırım yeri envanteri oluşturulacak.

Kazanan Türkiye olacak

2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program (OVP) iş dünyası tarafından tatmin edici bulundu. İş dünyasının önde gelen oda ve borsaları ile sivil toplum örgütlerinin başkanları "Belirsizlik ortadan kalktı, önümüzü daha net görüyoruz" değerlendirmesinde bulundular. **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu**, "Ekonomik aktiviteye ivme sağlamanın, öngörülebilirliği artırmanın bekliyoruz" ifadesini kullandı. **İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagic** ise, "OVP ile birlikte enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başladı" ifadesini kullandı. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak da, "İstikrar ve güven ortamının sürdürülmesi adına da ekonomi ve ticaretimizin geleceğine pozitif katkı sunulduğuna inanıyoruz" diye konuştu. **İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan** OVP'de üretimin, sanayinin nitelikli üretimin öne çıkartılmasını değerli bulduğunu anlattı.

Ankara Ticaret Odası (ATO) Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran, ise "OVP, 3 yıllık hedef verilerin açıklandığı bir programdan ziyade, Türkiye'nin ikinci yüzyılına girdiğimiz süreçte bir ekonomi perspektifi ortaya koymuştur" ifadesini kullandı. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, "Hedefler biraz daha gayret etmemiz gerektiğini gösteriyor. Her geçen gün artan ihracatçı sayımızla beraber ihracat hedeflerinin tamamlanması için inancımızla ilerliyoruz. Burada yapılacak nokta alış hamlelerin ihracat süreçlerimizi kolaylaştıracağına inanıyoruz" dedi. Anadolu Asanları İş Adamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın, "Makroekonomik hedefler, öncelikler ve tedbirleri kapsayan geniş kesimlerin katılımıyla ortak fikriyatla oluşturulan bir OVP oldu" dedi.

Vatandaşın psikolojisi daha da bozulacak

CUMHURBAŞKANI Tayyip Erdoğan, önceki gün yapılan kabine toplantısının ardından yaptığı açıklamada hayat pahalılığına ilişkin "Sorun ekonomik değil psikolojik" dedi. Ancak dün açıklanan Orta Vadeli Program'da enflasyondaki yüzde 65'lik yüksek beklenti vatandaşın psikolojisini daha çok bozacak gibi görünüyor. Erdoğan enflasyon ve hayat pahalılığına ilişkin "Etiketlerde ve ilanlarda yüksek oranda fiyat artışı yapılıyor. Çalışanların ücretlerine yapılan her artış cebe girmeden her hizmete yansıtılıyor. Aynı

ürün ve hizmetin farklı yerlerdeki fiyat makasının çok açıldığı durumlar var. Demek ki bir fiyatlama güdüsüyle karşı karşıyayız. Bu da sorunun ekonomik değil psikolojik olduğunu işaret ediyor" demişti. Dün OVP'nin açıklanmasının ardından yaptığı açıklamada ise "OVP'de uygulanan politika sepetiyle enflasyon sorununu ülkemizin gündeminde kaldıracacağız" ifadelerini kullandı.

Sıkı para politikası demekle olmaz

■ İKTİSATÇI Mahfi Eğilmez, "Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı reformunun öngörülmediği programda yapısal reformdan söz edilemez" dedi. Eğilmez, "Mesela OVP'ye göre TÜFE'nin 2023 sonunda yüzde 65 olması, 2024 sonunda yüzde 33'e düşmesi bekleniyor. Bu düşerken büyüme ve işsizlik olumsuz etkilenince ne gibi önlemler alınacak? Sıkı para ve maliye politikası uygulayacağız da düşecek demekle program olmaz" dedi.

Vergi gelirleri hedefi tutacaktır

■ "OVP'deki hedefler tutar mı bilinmez" diyen Gelecek Partisi Ekonomi Politikaları Başkanı Kerim Rota, "Ancak kesinlikle tutacak, hatta rahatça aşılacak hedefler aşağıda" diye vergi gelirleri hedeflerini paylaştı. Rota, 2023'te vergi gelirlerinin 4.2 trilyon TL olacağını, 2024'te yüzde 74 artışla 7.4 trilyon TL'ye, 2025'te yüzde 29 artışla 9.5 trilyon liraya, 2026 yüzde 19 artışla 11.3 trilyon liraya ulaşmasının öngörüldüğüne dikkat çekti.

Patronlar OVP'den memnun kaldı

■ İSTANBUL Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçıvan, "Üretim hayatında öngörü yapabilmenin önemi yadsınmaz. İşte bu noktada OVP'nin kararlılıkla uygulanacak olması öngörü yapmaya da değerli bir katkı yapacaktır" dedi. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagiç, "3 yıllık OVP, piyasa beklentilerinin yönetilmesi için önemli bir çipa vazifesi görecek. Enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başladı" dedi.

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN 3 YILLIK YOL HARİTASI BELLİ OLDU

Hedef enflasyonda tek hane, 15 bin \$ millî gelir

CEVDET FIRAT
AYDOĞMUSEMRAH
ÖZCAN

Türkiye'nin ekonomideki 3 yıllık yol haritası olarak nitelendirilen Orta Vadeli Program (OVP) Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Fırat tarafından açıklandı. 2024-2026 dönemine ilişkin temel ekonomik göstergelerin yer aldığı OVP'de "afet yaralarının sarılması ve afet risklerinin azaltılması", "makroekonomik ve finansal istikrarın sağlanması ile enflasyonun tek haneye düşürülmesi", "yatırım, istihdam, üretim ve ihracat perspektifinde büyüme ve istihdamın devam ettirilmesi" ve "sosyal adalet ve refahın güçlendirilmesi" başlıklarında dört ana hedef ortaya kondu. Ayrıca OVP'de 7 öncelikli yapısal reforma karar verildi. Bunlar 'büyüme ve ticaret', 'beşeri sermaye ve istihdam', 'fiyat istikrarı ve finansal istikrar', 'kamu maliyesi', 'afet yönetimi', 'yeşil ve dijital dönüşüm' ile 'iş ve yatırım ortamı' olarak sıralandı. İşte OVP'nin öne çıkan başlıkları:

ENFLASYON: Enflasyonun 2023 yılı sonunda yüzde 65, 2024'te yüzde 33, 2025'te yüzde 15,2, 2026 sonunda ise yüzde 8,5 ile tek haneye düşmesi hedefleniyor.

BÜYÜME: Türkiye'nin bu yıl 1 trilyon 67 milyar dolar millî gelire ulaşması, kişi başına gelirin de 12 bin 415 dolar olması bekleniyor. Millî gelirin gelecek yıl 1 trilyon 119 milyar dolara, 2025'te 1 trilyon 205 milyar dolara ulaşması hedefleniyor. 3 yıllık dönem sonunda ise 1 trilyon 318 milyar dolarlık bir ekonomik büyüklüğe, kişi başına da 14 bin 855 dolar gelire ulaşılması öngörülmüyor. 2023'ün ilk yarısında yüzde 3,9 büyüme gerçekleşmişti. 2023'ün ikinci yarısında turizm ve ihracatın katkısıyla, yılın 4,4 büyüme oranıyla kapatılması hedefleniyor. Büyümenin 2024'te yüzde 4, 2025'te yüzde 4,5, 2026'da yüzde 5 olması bekleniyor.

İSTİHDAM: Üç yıl içerisinde 2 milyon 727 bin kişilik yeni istihdam sağlanacak. Bu, her yıl için 909 bin kişilik istihdam karşılık geliyor. İşsizlik de orta vadede tek haneye düşürülecek. Bu yıl yüzde 10,1 olarak gerçekleşmesi beklenen işsizliğin, 2024'te yüzde 10,3 çıktıktan sonra 2025'te yüzde 9,9 ve 2026'da 9,3'a düşmesi bekleniyor.

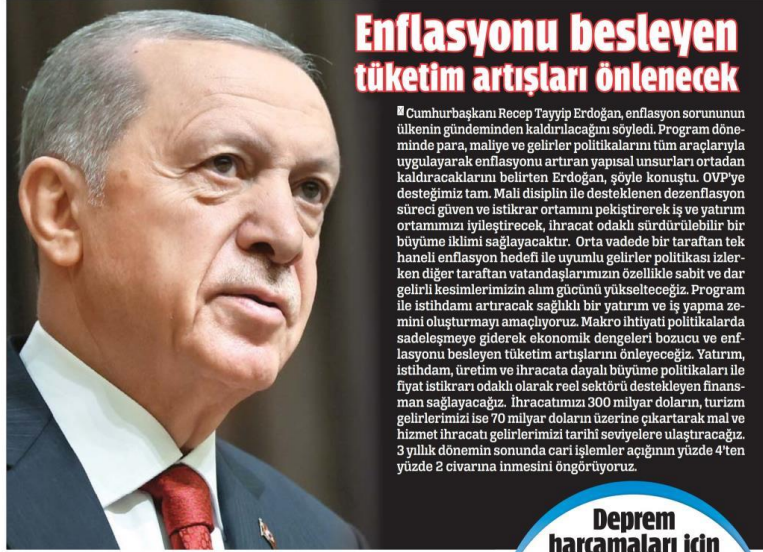
İHRACAT-İTHALAT: OVP'nin önemli hedeflerinden biri de ihracat. Buna göre; ihracatın 2023'te 255 milyar dolar olması beklenirken, bu tutarın 2024'te 267 milyar dolar, 2025'te 283,6 milyar dolar, 2026'da 302,2 milyar dolara ulaşması hedefleniyor. Öte yandan, 367 milyar dolar seviyesindeki ithalatın da gelecek yıl 372,8 milyar dolara, 2025'te 388,9 milyar dolara, 2026'da 414 milyar dolara çıkacağı öngörülmüyor.

CARİ İŞLEMLER: Turizm gelirlerinin bu yıl 55,6 milyar dolara bulması bekleniyor. Turizm gelirlerinin 2024'te 59,6 milyar dolar, 2025'te 63,7 milyar dolar, OVP sonunda da 71,3 milyar dolara ulaşması öngörülmüyor. 2023 sonunda cari açığın millî gelire oranının yüzde -4 olacağı tahmin ediliyor. Cari açığın millî gelire oranının 2024'te yüzde -3,1, 2025'te yüzde -2,6, 2026'da ise yüzde -2,3 olması bekleniyor. Cari açık düşerken, yurt içi tasarruflar artıracak. OVP döneminde yurt içi tasarrufların millî gelire oranla yüzde 1,6 puan artacağı tahmin ediliyor.

BÜTÇE: OVP'de bütçe konusunda da planlama yapıldı. Merkezi Yönetim bütçe giderinin 2023'te 6 trilyon 562 milyar lira civarında, merkezi yönetim bütçe gelirinin ise 4 trilyon 929 milyar lira civarında olması bekleniyor. Bu yıl için bütçenin 1,6 trilyon civarında açık vermesi öngörülmüyor. Öte yandan, 2024'te 11 trilyon lira gider, 8,4 trilyon lira gelir olması ve bu çerçevede 2,6 trilyon lira açığın olması bekleniyor. 2025'te de 12,7 trilyon lira gider, 10,9 trilyon lira gelir hesaplanırken, açığın 1,9 trilyon liraya gerilemesi öngörülmüyor. 2026'da da bütçede 14,8 trilyon lira gider, 12,9 trilyon lira gelir hesaplanırken, açığın yine 1,9 trilyon lira civarında olması bekleniyor.

DÖVİZ KURU: OVP'deki projeksiyonlara göre 2023 Dolar/TL tahmini 23,9; 2024 tahmini 36,8; 2025 tahmini 43,9; 2026 için 47,8 oldu.

OVP hedefleri doğrultusunda enflasyon 2026 yılında tek haneye inecek. Aynı şekilde işsizliğin 2025'te yüzde 9,9, 2026'da 9,3'e düşürülmesi hedefleniyor. Türkiye'nin 2024'te yüzde 4, 2025'te yüzde 4,5, 2026'da yüzde 5 büyümesi beklenirken kişi başına millî gelirden ise 14 bin 855 dolara ulaşılması öngörülmüyor.

Enflasyonu besleyen tüketim artışları önlenerek

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, enflasyon sorununun ülkenin gündeminden kaldırılacağını söyledi. Program döneminde para, maliye ve gelirler politikalarını tüm araçlarıyla uygulayarak enflasyonu artıran yapısal unsurları ortadan kaldıracaklarını belirten Erdoğan, şöyle konuştu. OVP'ye desteğimiz tam. Mali disiplin ile desteklenen dezenflasyon süreci güven ve istikrar ortamını pekiştirecek iş ve yatırım ortamımızı iyileştirecek, ihracat odaklı sürdürülebilir bir büyüme iklimi sağlayacaktır. Orta vadede bir taraftan tek haneli enflasyon hedefi ile uyumlu gelirler politikası izlerken diğer taraftan vatandaşlarımızın özellikle sabit ve dar gelirli kesimlerimizin alım gücünü yükselteceğiz. Program ile istihdamı artıracak sağlıklı bir yatırım ve iş yapma zemini oluşturmayı amaçlıyoruz. Makro ihtiyati politikalarda sadeleşmeye giderek ekonomik dengeleri bozucu ve enflasyonu besleyen tüketim artışlarını önleyeceğiz. Yatırım, istihdam, üretim ve ihracata dayalı büyüme politikaları ile fiyat istikrarı odaklı olarak reel sektörü destekleyen finansman sağlayacağız. İhracatımızı 300 milyar doların, turizm gelirlerimizi ise 70 milyar doların üzerine çıkartarak mal ve hizmet ihracatı gelirlerimizi tarihi seviyelere ulaştıracağız. 3 yıllık dönemin sonunda cari işlemler açığının yüzde 4'ten yüzde 2 civarına inmesini öngörüyoruz.

Deprem harcamaları için 3 trilyon lira kaynak

OVP'de deprem harcamalarına özel yer verildi. 2023'te depreme ayrılan bütçe 762 milyar lira olurken, bu tutarın 2024'te 1 trilyon 62 milyar lira, 2025'te 566 milyar lira, 2026'da 380 milyar lira olması bekleniyor. Toplamda 3 trilyona yakın kaynak, afetin yaralarını sarmak için kullanılacak.

ÖNGÖRÜLEBİLİRLİK ARTTI

■ DEİK Başkanı Nail Olpak: OVP'nin özel sektör için geleceği planlama açısından ufuk açıcı bir yol haritası olduğunu görüyoruz. Tüm çevrelere öngörülebilirlik sağlanmasından dolayı büyük memnuniyet duyuyoruz. İstikrar ve güven ortamının sürdürülmesi adına da ekonominin ve ticaretimizin geleceğine pozitif katkı sunulacağını sinyallerini alıyoruz.

ORTAK AKLIN BİR ÜRÜNÜ

■ TİM Başkanı Mustafa Gültepe: Program, ortak akıl ve istişarenin bir ürünü. Programda ihracat odaklı sürdürülebilir bir büyüme iklimi oluşturulması ana başlıklar arasında yer alıyor. Açıklanan makro hedefler arasında özellikle ihracat ve istihdama yönelik hedefler gerçekçi ve uygun.

POZİTİF BİR ROTAYA GİRECEK

■ İTO Başkanı Şekib Avdagiç: Orta Vadeli Program piyasaya beklentilerinin yönetilmesi için önemli bir çıpa vazifesi görecektir. OVP ile birlikte enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başladı. İş dünyası olarak OVP'deki hedeflerde yeni yatırım planlarımızla yer alacağız.

NİTELİKLİ ÜRETIME KATKI SAĞLAR

■ ISO Başkanı İrdal Bahçıvan: OVP'de üretimin, sanayinin ve nitelikli üretimin öne çıkartılmasını değerli buluyorum. Nitelikli ve sürdürülebilir bir kalkınma, ekonomik büyüme hepimizin arzusu. OVP'den en önemli beklentilerimizden biri atılacak olan yapısal adımlar.

EKONOMİSTLER YORUMLADI

Enerji Borsası heyecan verici

SERMAYE Piyasaları Uzmanı Üzeyir Doğan OVP ile ilgili değerlendirmesinde "Birinci İstanbul Finans Merkezi'nde kurulacak olan enerji borsasından bahsedildi bu son derece heyecan verici. Emeklilik sistemi tekrar gündemde. İkinci basamak emeklilik sistemi Türkiye'nin tasarrufunu artırmada önemli hususlardan birisi olacaktır" dedi. Doğan, "Bugün mevduata dönüş sağlanması gerekiyor dendi. KKM geldiği günde çok büyük işler yaptı. Bunun tekrar mevduata döndürülüp normal finansal ürünlere dönüşümün sağlanması Cumhurbaşkanlığı tarafından ifade edilmiş oldu" şeklinde konuştu.

Üzeyir Doğan

Konut talep açığını aşağı çekebilir

PARİTERİUM Danışmanlık Kurucusu Dr. İsmet Demirkol da OVP'de ihracatın biraz daha fazla ön planda olduğunu aktardı. En büyük önceliğin deprem bölgesine yatırımların artırılması olduğunu dile getiren Demirkol, deprem yatırımları dışında buna ek olarak dar gelirli kesime yapılan konut yardımının Türkiye'deki konut talep açığını da aşağı çekebileceği yönünde öngöründe bulundu. Öte yandan Demirkol, OVP'de ihracata dayalı büyümenin ön planda bulunmasının net bir şekilde ifade edilmesinin de önemli olduğunu kaydetti.

İsmet Demirkol

GÜVEN
MESAJLARI
YAĞDIİŞ DÜNYASINDAN
OVP'YE TAM DESTEK

OVP'nin Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katılımıyla açıklanması iş dünyasında karşılık buldu. Enflasyonla mücadelede kararlı mesajlar, beklentileri olumlu yönde etkilerken hedeflerin gerçekçi olduğu vurgulandı.

TÜRKİYE ekonomisinin 3 yıllık hedef ve politikalarının yer aldığı OVP'nin onaylanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı, dün Resmi Gazete'nin mükerrem sayısında yayımlandı. OVP'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanmasının hemen ardından iş dünyası temsilcilerinden peş peşe memnuniyet ve programa kam destek mesajları geldi. İş dünyasının görüşleri şöyle:

ÜRETİM BAŞLIĞI ÖNEMLİ

■ **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**: Üretimin, sanayinin ve en önemlisi nitelikli üretimin öne çıkartılıyor olmasını değerli buluyoruz. OVP'nin kararlılıkla uygulanacak olması öngörü yapmaya da değerli bir katkı yapacaktır. Burada yerli üretimin desteklenmesini önemli buluyoruz.

Erdal Bahçivan

YENİ BİR DÖNEM BAŞLADI

■ **İstanbul Ticaret Odası (İTO)** Başkanı **Şekib Avdagiç**: OVP, piyasa beklentilerinin yönetilmesi için önemli bir çıpa vazifesi görecektir. Enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başladı. Bir yandan enflasyonu tek haneye düşürecek kararlı adımlar planlanırken, diğer yandan üretimi, ihracatı ve istihdamı destekleyecek selektif politikalar gündeme alınmış.

Şekib Avdagiç

BELİRSİZLİĞİ AZALTTI

TÜRKİYE Odaları ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı **Rifat Hisarcıklıoğlu**: Programı, belirsizliği azaltma noktasında son derece önemli görüyoruz. Ekonomik aktiviteye ivme sağlamanı, öngörülebilirliği artırmasını bekliyoruz. İş dünyasının ihtiyaçlarının gözetilerek uygulanması başarısını artıracaktır.

Rifat Hisarcıklıoğlu

PERSPEKTİF ORTAYA KOYDU

■ **Ankara Ticaret Odası (ATO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Gürsel Baran**: OVP, Türkiye'nin ikinci yüzünlü girdiğimiz süreçte bir ekonomi perspektifi ortaya koymuştur. Bugün ekonomimizin en önemli sorunu enflasyon. Bu nedenle plan, geleceğe daha umutla bakmamıza zemin hazırladı.

Gürsel Baran

KAZANANTÜRKİYE OLUR

■ **Anadolu Aslanları İş Adamları Derneği (ASKON)** Genel Başkanı **Orhan Aydın**: Programın Cumhurbaşkanlığında yapılması

ve Cumhurbaşkanımızın programa katılması, programa ilişkin kararlılığın bir göstergesidir. Başlıklara baktığımızda piyasaları ııkna edebilecek bir program olduğunu söyleyebiliriz.

Orhan Aydın

HEDEFLER GERÇEKÇİ VE UYGUN

Mustafa Gültepe

■ **Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM)** Başkanı **Mustafa Gültepe**: OVP üç yıllık makro hedefleriyle öngörülebilirlik adına son derece önemliydi. Hedefler gerçekçi ve uygun. Ayrıca fiyat istikrarı vurgusu ihracatçılarımız adına son derece önemli.

MEMNUNİYET DUYUYORUZ

■ **Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)** Başkanı **Naif Olpak**: Orta Vadeli Planın tüm çevrelere öngörülebilirlik sağlamasından dolayı memnuniyet duyuyoruz. Ekonominin geleceğine pozitif katkı sunacağının sinyallerini alıyoruz.

Naif Olpak

HEDEFLERE İNANCIMIZ TAM

■ **MÜSİAD** Genel Başkanı **Mahmut Asmalı**: Hedeflerin öngörülebilirliği arttıracağına inancımız tam. Enflasyonla mücadeleyi önceliklendiren politikaların uygulanmasıyla, fiyatlar genel düzeyinde normalleşme yaşanacağına ve yüzde 8,5'lik hedefin tutturulacağına inanıyoruz.

Mahmut Asmalı

gösteriyor ki ülke olarak kaynaklarımızı verimli bir şekilde verinde kullanmamız son derece önemli

CUMHURBAŞKANI RECEP TAYYİP ERDOĞAN ORTA VADELİ PROGRAM'I AÇIKLADI

OVP'YE DESTEĞİMİZ TAM HEDEFLERE ULAŞACAĞIZ

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Sıkı para politikasının desteğiyle enflasyonu yeniden tek haneye düşürecek, cari işlemler dengesini iyileştireceğiz. Enflasyonu tek haneye indireceğiz" dedi

Neşe BERBER

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde Orta Vadeli Program'ı açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan "13 yıldır aralıksız büyütüyoruz, Merkez Bankası'nın rezervleri 117,3 milyar dolara ulaştı. Enflasyonu tek haneye indireceğiz, KKM görevini yerine getirdi" dedi. Erdoğan "60-70 yılın zirvelerine çıkan enflasyonu doğal olarak bizim de sorumuzdur. Sıkı para politikasının desteğiyle enflasyonu yeniden tek haneye düşürecek, cari işlemler dengesini iyileştireceğiz" dedi. Erdoğan, "OVP'nin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Türkiye'nin başta yönetimde istikrar olmak üzere nasıl büyük kazanımlar elde ettiğini her gün çok daha iyi görüyoruz ve idrak ediyoruz. Sadece Türk siyasi tarihine değil dünya literatürüne de geçen seçimler hamdolsun tam bir demokratik olgunluk içinde tamamlandı. Sandıkların açılmasıyla birlikte belirsizlikler ortadan kalktı, Türkiye'yi kimin yöneteceği belli oldu. Mevcut belirsizlikler yenilerinin eklediği zor bir denkleme krizler ülkemiz için fırsata çevirmek için çalışıyoruz."

MERKEZ'İN REZERVLERİ
117,3 MİLYAR DOLAR

Ekonomiyle ilgili planlarımızda 6 Şubat'ta meydana gelen ve 11 ilimizde yaşanan 14 milyon etkileyen depremi asla göz ardı etmiyoruz. Ülke ekonomisine maliyeti 104 milyar dolar bulan

deprem felaketi yükümlü ağırlaştırmaktadır. Küresel sorunlara ilaveten asrın felaketinin yol açtığı sıkıntılarla Türkiye mücadele etmektedir. 8 aya dair veriler bu gerçeği ortaya koyuyor. 3,9 büyüme kaydederek büyüme performansını 12 ceyreğe çıkardı. Bu dönemde ekonomimizi yıllıklandırılmış olarak 1 trilyon dolar aşan ekonomik büyüklüğe ulaştırmayı başardık. Deprem iniktidarı faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerinin sınırlı kalmasını temin ettik. Merkez Bankası rezervleri 117,3 milyar dolar seviyesinde. Turizmde önceki seneye göre çok daha iyi bir sezon geçiriyoruz. İstihdamda da herhangi bir kayıbmız söz konusu

değil. Net 220 bin istihdam artışı sağladık. 60-70 yılın zirvelerine çıkan enflasyonu doğal olarak bizim de sorumuzdur. Enerji fiyatlarında hayata geçirdiğimiz sübvansiyonlar ve kiralara tavan uygulamasının yanında ilave tedbirler aldık. Fırsatçı ve açgözlülere yönelik denetimlerimiz devam ediyor. Hanehalkı borçluluğunda ülkemiz gelişmekte olan ülkelere göre düşük riskliliğe sahiptir. Program aynı zamanda 2024-2026 döneminde Türk ekonomisi için kapsamlı bir yol haritası teskil edecektir. OVP ile Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun ekonomik perspektifini yerli ve yabancılarla paylaşmış oluyoruz. Hükümet olarak OVP'ye desteğimizin

tam olduğunu ifade etmek istiyorum" şeklinde konuştu.

7 TEMEL ALANDA REFORM ADIMLARI BELİRLENDİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Daha güçlü, güvenli, müreffeh Türkiye hedefi doğrultusunda OVP ile ortaya koyuyoruz. Yeni programda yapısal reformlara özel başlık aktık. Büyüme ve ticaretten fiyat istikrarı ve finansal istikrar, afet yönetiminin kamu maliyesine kadar 7 temel alanda öncelikli reform adımlarını belirledik. Ekonomi büyümeden kesinlikle taviz vermeyeceğiz. Sıkı para politikasının desteğiyle enflasyonu yeniden tek haneye düşürecek, cari işlemler dengesini iyileştireceğiz. Depremzedelerimizi sırf oy tercihlerinden dolayı onları kapı dışarı eden zihniyetin insafına bırakmamakta kararlıyız. Programın ilk yılında tüm kaynaklarımızı deprem bölgesinin ihtiyaçlarına göre yaptık. 2024 yılında deprem bölgesi için 1 trilyon liralık kaynak ayıracacağız. 3 trilyon kaynak, deprem bölgesi için kullanılmış olacaktır. 3 yıllık dönemde enflasyonla mücadele sürecini destekleyici süreçte ekonomik büyümede dengelenmeyi, özel sektör yatırımlarının öncü olduğu yüzde 4,5 oranında büyümeyi hedefliyoruz. Tarihimizde ilk kez 1,3 trilyon dolar aşan ekonomik büyüklük ve kişi başına 14 bin 855 dolar yüksek gelir grubuna sahip ülkeler listesine girmeyi hedefliyoruz öngörüyoruz" ifadelerini kullandı.

OVP ortak akıl ve istişarenin bir ürünü

TİM Başkanı Mustafa Gültepe, "Program, ortak akıl ve istişarenin bir ürünü. OVP hazırlık sürecinde TİM olarak paydaş kurumları arasında yer aldık. OVP'yi 3 yıllık bir yol haritası olarak görüyoruz. Biz kendi bünyemizde düzenli olarak ihracatımızın geleceğine yönelik projeksiyon çalışmalarını gerçekleştiriyoruz. Programda ihracat odaklı sürdürülebilir bir büyüme iklimi oluşturulması ana başlıklar arasında yer alıyor. Açıklanan makro hedefler arasında özellikle ihracat ve istihdamla yönelik hedefler gerçek ve uygun. 2023'de 255, 2024'de 267, 2025'de 283 ve 2026'da 302 milyar dolarlık ihracat hedeflerimiz var. 115 bin ihracatçımız bu hedeflere ulaşmak adına var gücümüzle çalışacağız. Hedefler biraz daha gayret etmemiz gerektiğini gösteriyor" ifadelerini kullandı. Gültepe, "Geçtiğimiz dönemde yüksek

enflasyon sebebiyle üretim ve satış aşamalarında fiyat tutturmakta zorlandığımız günleri yaşadık. İnşallah önümüzdeki dönemde daha istikrarlı bir çizgide ilerleyecek ve bu sorunları aşacağız. Büyüme ve ticaret başlığında **sanayi** yerli üretim ve ürün bazlı teknolojik dönüşüm, lojistik altyapısının güçlendirilmesi, **sanayi** alanlarının genişletilmesi, planlı tarımsal üretim, ticari anlaşmalarda derinleşme, hizmet ihracatının desteklenmesi konuları son derece önemli. Burada yapılacak nokta atışı hamlelerin ihracat süreçlerini kolaylaştıracağına inanıyorum. Orta Vadeli Program tüm bu başlıklarda kapsamlı, geniş ve iyi planlanmış bir program. Bu yol haritasında emeği geçen herkesi tebrik ediyorum. OVP'nin ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum" diye konuştu.

Ekonominin yol haritası güven verdi

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, "Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı tarafından açıklanan OVP öncesinde iş dünyası olarak öncelikli beklentimiz öngörülebilirlik olmuştur. Önümüzdeki 3 yılı kapsayan bu yeni yol haritasını da değerlendirdiğimizde, hazırlanan planın tüm çevrelere öngörülebilirlik sağlamasından dolayı büyük memnuniyet duyuyoruz. Ayrıca programın ana hatlarına baktığımızda, Türk iş

dünyası olarak hep dile getirdiğimiz istikrar ve güven ortamının sürdürülmesi adına da ekonomi ve ticaretimizin geleceğine pozitif katkı sunulacağını sinyallerini alıyoruz. Orta Vadeli Programlar, kamu kurumları için bağlayıcı bir nitelik gösterirken özel sektör için de yol gösterici özelliklere sahip. Bugün açıklanan OVP'nin de özel sektör için geleceği planlama açısından ufuk açıcı bir yol haritası olduğunu görüyoruz" dedi.

İvme sağlamasını bekliyoruz

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programı (OVP) değerlendirdi. Hisarcıklıoğlu açıklamasında şu görüşlere yer verdi: "İş dünyası geleceğe dair yol haritası bekliyordu. OVP önemli bir kazanım olmuştur. Ülkemize ve milletimize hayırlı olsun. Orta Vadeli Programı belirsizliği azaltma noktasında son derece önemli görüyoruz. Ekonomik aktiviteye

ivme sağlamasını, öngörülebilirliği artırmasını bekliyoruz. OVP'de iş ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik kamu-özel sektör birlikteliğiyle yeni çalışmalar yapılacak olması, yeşil ve dijital dönüşüme odaklanılması, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesinin hedeflenmesi kıymetlidir. Programın temel amaçlarına ulaşmak için ortaya konan reformların belirlenen takvimlendirmede çerçevesinde hayata geçirilmesini bekliyoruz"

Yatırım ve istihdamı önceliklendiriyor

Ankara Ticaret Odası (ATO) Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran, Türkiye ekonomisinin üç yıllık yol haritasını ortaya koyan Orta Vadeli Programı (OVP), ayakları yere basan bir politika metni olduğunu söyledi. Yapısal dönüşümün OVP'de yer almasının önemine dikkat çeken Baran, "Fiyat istikrarının yanı sıra yatırım, istihdam,

üretim ve ihracatı önceliklendiren bu program ile Türkiye büyüyen ve gelişen bir ülke olmaya devam edecektir" dedi. Baran, Türkiye'nin pandemi, küresel riskler ve ardından gerçekleşen deprem felaketi nedeniyle zor bir süreç geçirmesine rağmen ekonomide büyüme, üretim, ihracat ve istihdamdan taviz vermediğini söyledi.

Teknoloji odaklı dönüşüm yaşanıyor

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçıvan, 21. yüzyılda üretim hayatı teknoloji odaklı büyük bir dönüşüm yaşandığını belirterek, "Bu kapsamda OVP'den en önemli beklentilerimizden biri de atılacak olan yapısal adımlardır. İşte bu noktada belirlenen yedi öncelikli yapısal alan

olan; 'Büyüme ve Ticaret, Beşeri Sermaye ve İstihdam, Fiyat İstikrarı ve Finansal İstikrar, Kamu Maliyesi, Afet Yönetimi, Yeşil ve Dijital Dönüşüm, İş ve Yatırım Ortamı' ile ilgili ciddi bir vizyonun belirlenmesini çok değerli bulduğumu ifade etmek istiyorum" dedi.

Öngörülebilirlik için yol haritası

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) Yönetim Kurulu Başkanı Adil Polster, Orta Vadeli Programın, ülkemiz ve iş dünyamız için hayırlı olmasını diliyorum. 2024-2026 yıllarını kapsayan üç yıllık makro eko-

nomik politikaları içeren OVP, biz iş dünyası için en çok önem verdiğimiz öngörülebilirlik konusunda önemli bir yol haritası sunuyor. Güven ve istikrarın sağlanması yönünde önemli bir adım atılacak olmasını önemsiyoruz" dedi.

Sıkı para politikasının arkasında

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Hükümet olarak, Orta Vadeli Program'a desteğimizin tam olduğunu özellikle ifade etmek istiyorum" dedi. Erdoğan, program döneminde "ekonomik büyümeden kesinlikle taviz vermeyeceklerini" de ifade ederek, "Bununla birlikte sıkı para politikası desteğiyle enflasyonu tek haneye düşüreceğiz" diye konuştu. KKM'nin "görevini yerine getirdiğini" de ifade eden Erdoğan, "Kur korumalı mevduatımızın, kur istikrarının pekiştirdiği bir zeminde, Türk lirası mevduatlarına dönüşmesinin yolunu açacağız" dedi.

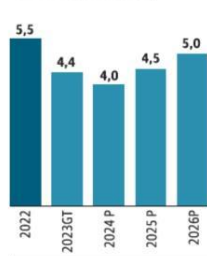
"Rasyonele dönüş" OVP ile teyit edildi

Yeni OVP'nin odağını, bozulan fiyat istikrarı ve finansal istikrar ile mali disiplinin yeniden tesisine yönelik hedef ve politikalar oluşturdu. Enflasyonda tek hane hedefi de 2026'ya kaldı

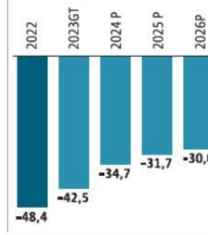
Ekonomi yönetimindeki değişimin ardından, üç yıllık dönemin yol haritası olacağı beklenmesiyle "kritik" önem atfedilen 2024-2026 Orta Vadeli Programı açıklandı. Programda, "istikrar" vurgusu dikkat çekti. OVP sunumunda, "Fiyatlama davranışlarını etkileyerek iç talebi dengelemesi beklenen sıkı parasal duruşun, enflasyonun arz yönlü nedenlerine yönelik yapısal politikalarla destekleneceği ve bu bağlamda, girdi maliyetlerini düşürücü ve arzı artırıcı uygulamalara gidileceği belirtildi. 2024 yılı için yüzde 4, izleyen iki yılda da yüzde 4 ve 4,5 büyüme öngörülen OVP'de, yılsonu enflasyonu yüzde 64,3 ile TCMB tahmininin üzerinde kaldı. Enflasyonun 2026'da tek haneye ineceği öngörülürken, bu yıl yüzde 6,4'e ulaşacak bütçe açığı/GSYH oranının, 2026'da yüzde 2,9'a inmesi hedeflendi.

/02-03

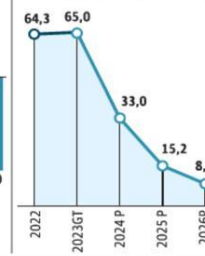
GSYH Büyümesi (%)

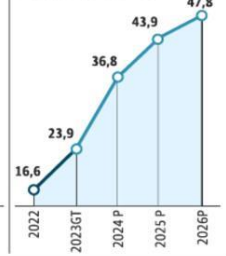
Cari işlemler dengesi (milyar \$)

Enflasyon (TÜFE, yıl sonu; %)

Dolar/TL (ortalama)

CEVDET YILMAZ

Kısa vadede enflasyon, orta vadede dönüşüm

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, OVP'yi sunuşunda, mali disiplini ve yapısal reformları öne çıkardı. Yılmaz, orta vadede yapısal reformlarla ekonomiyi dönüştürmeyi, kısa vadede ise enflasyonla mücadele ederken yapısal reform yapan bir ülke olarak beklentileri olumlu yönde değiştirmeyi sağlayacaklarını kaydetti.

İş dünyası: Hedefler gerçekçi, uygulama önemli

- **Rifat Hisarcıklıoğlu/TOBB:** Reformların takvimlendirme çerçevesinde hayata geçirilmesini bekliyoruz.
- **Şekib Avdagıç/İTO:** Mali disiplin ve reel sektörün hassasiyetleri dengeli bir şekilde ele alınmış. Hedefler gerçekçi.
- **Erdal Bahçıvan/İSO:** Programın geçmiş dönemlerden farklı olarak kararlılıkla uygulanması, öngörülebilir bulunmaya katkı sağlayacak.
- **Nail Olpak/DEİK:** Yapmamız gereken, OVP çerçevesinde planlanan

aksiyonların kararlı bir şekilde uygulanması ve takibinin yapılması.

- **Mustafa Gültepe/TİM:** Büyüme ve ticaret başlığında nokta atışı hamleler, ihracat süreçlerimizi kolaylaştıracak.
- **Mahmut Asmalı/MÜSİAD:** Reformlar ve kamu harcamalarının etkin yönetilmesine ilişkin atılacak adımlar kritik.
- **Özgür Burak Akkol/TİSK:** İstihdamın korunması, güvenceli esnek çalışma ve yetkinliklerin dönüştürülmesi en büyük önceliklerimiz. /04

TÜRKİYE 2026'DA KİŞİ BAŞINA GELİRDE YÜKSEK GELİRLİ ÜLKELER DÜZEYİNE ÇIKACAK

OVP'de büyüme hedefi %4,5

■ OVP temel göstergeler açıklandı. Büyüme 2023 yıl sonu için yüzde 4,4, 2024'te yüzde 4,5 olarak hedeflendi. Genel olarak yüzde 5 potansiyel büyümeyi temel alan Türkiye böylece ilk kez orta vadede hedefi aşağı çekmiş oldu.

■ Ortalama yüzde 4,5 büyüme hedeflenmiş olsa da OVP ile dönem sonunda 1 trilyon 318 milyar dolar GSYH büyüklüğü ve kişi başına 14 bin 855 dolar gelir ile "yüksek gelirli ülkeler" düzeyine çıkılması hedeflendi.

MARUF BUZUGLIL-
HÜSEYİN GÖKÇE-
MEHMET KAYA /ANKARA

Ekonomi yönetimi tarafından, enflasyonla mücadele ve istikrara yönelik ekonomi programı nitelikli olacağı söylenen 2024-2026 Orta Vadeli Program (OVP) açıklandı. Programda, önceki yıllarda yıllık ortalama potansiyel büyüme oranı olan yüzde 5'leri hedefleyen bir temel yerine, program döneminde ortalama yıllık büyümenin bunun altında yüzde 4,5 olarak belirlenmesi dikkat çekti. Böylece, Türkiye bu dönemde ılımlı bir büyüme bekliden işaretini vermiş oldu. Buna karşılık, program dönemi sonunda, kişi başına gelirde yüksek ülkeler grubuna geçiş hedeflenmeside dikkat çekti.

OVP Cumhurbaşkanlığında düzenlenen toplantıyla tanıtıldı. Toplantıda OVP'nin temel göstergeleri Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Cevdet Yılmaz tarafından sunuldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan konuşmasında, program dönemi sonunda hedeflenen GSYH'nin dolar cinsinden Türkiye'nin kişi başına gelirde yüksek gelirli ülkeler seviyesine çıkmasını yönelik hedefe dikkat çekti. GSYH ve kişi başı gelirde uluslararası kriterlerde dolar cinsinden karşılıklı önem taşıyor. OVP'de GSYH hedeflerinden yapılan hesaplamayla, 2023 ortalama dolar kuru 23,86, 2024 sonunda ise 36,78 olacağı öngörüldü. Enflasyonla mücadelenin 2024'e ağırlıklı olarak kaydırılması da öne çıkan unsurlardan biri oldu. Enflasyonun tek haneye düşürülmekle birlikte, Türkiye ekonomisinin sağlıklı büyümesine imkan veren yüzde 5'lik istikrarlı hedefi yerine 2024'te yüzde 3,5 olarak hedeflenen program dönemi sonunda yüzde 8,5 oranında bir hedef belirlendiği gözlemlendi. Merkez Bankası ve ekonomi yönetimi, son dönem iletişimlerinde yüzde 5'lik hedefi telaffuz etmekten kaçınıyor.

Erdoğan: "Enflasyonu ülke gündeminden çıkaracağız"
Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, OVP sunumunda yaptığı ko-

nuşmada Kur Korumalı Mevduat sisteminin görevini yerine getirecek kur istikrarına katkı sağladığını bildirdi. Erdoğan, Merkez Bankası'nın yatırım taahhütlü avans kredilerinin güncellenmesini belirterek, yatırımların bu doğrultuda destekleneceğini aktardı.

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan OVP'nin enflasyonla mücadeleye destek vereceğini belirten Erdoğan, bunun 2024-2026 dönemine ilişkin Türkiye ekonomisine ilişkin kapsamlı yol haritası teşkil edeceğini altını çizdi.

"OVP'yi hazırlarken soruları görmezden gelmedik"

Türkiye Yüzyılı vizyonunu ekonomi perspektifini içeren OVP ile güçlü Türkiye'nin ilk yol haritasını ortaya koyduklarını söyleyen Erdoğan, "Hükümet olarak, Orta Vadeli Program'a desteğimizin tam olduğunu özellikle ifade etmek istiyorum. Programımızda hiçbir sorunu görmezden gelmedik. 7 temel adımda öncelikli reform adımlarını belirledik. Program döneminde ekonomik büyümeyi kesinlikle taviz vermiyoruz. Katma değerli yatırımların önünü açacağız, sağlıklı bir büyüme sağlayacağız. Sıkı para politikasının da desteğiyle enflasyonu tek haneye düşürecek. Cari işlemler dengesini iyileştireceğiz" dedi.

"Ortalama büyüme hedefi yüzde 4,5"

Depremin tahribatını ortadan kaldırmak, istihdamı artırıp, enflasyonu tek haneye düşürüp gelir dağılımını iyileştirmeyi öncelikleceklerini dile getiren Recep Tayyip Erdoğan, büyümede dengelenmeye yüzde 4,5 büyüme hedeflediklerini kaydetti.

Dönem sonunda tarihte ilk kez milli gelirin 1,3 trilyon liraya aşağına ifade eden Erdoğan, kişi başına milli gelirin 14 bin 855 dolara çıkmasını da yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmeyi öngördüklerinden bahsetti.

Merkezi yönetim bütçe

(Milyar TL)	2023 GT	2024 p	2025 p	2026 p
Merkezi yönetim bütçe giderleri	6.562,6	11.089,0	12.715,0	14.812,7
Faiz harici bütçe giderleri	5.916,5	9.835,0	10.905,8	12.517,9
Faiz Giderleri	646,1	1.254,0	1.809,2	2.294,8
Merkezi yönetim bütçe gelirleri	4.929,7	8.437,1	10.890,6	12.985,6
Genel Bütçe Vergi Gelirleri	4.270,7	7.407,7	9.523,2	11.349,5
Bütçe Dengesi	-1.633,0	-2.651,9	-1.824,4	-1.827,1
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	-986,8	-1.397,9	-15,2	467,8

Büyüme

	2022	2023 Güncel tahmin	2024 program	2025 p	2026 p
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	15.012	25.483	41.159	52.942	62.997
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	906	1.067	1.119	1.205	1.318
Kişi Başına Gelir (GSYH, Dolar)	10.659	12.415	12.875	13.717	14.855
GSYH Büyümesi	5,5	4,4	4,0	4,5	5,0

İstihdam

Nüfus (Yıl ortası Bin kişi)	84.980	85.917	86.883	87.833	88.750
İşgücüne katılma oranı (%)	53,1	53,7	54,4	55,0	55,6
İstihdam Düzeyi (Bin kişi)	30.752	31.654	32.428	33.340	34.381
İstihdam Oranı (%)	47,5	48,3	48,8	49,5	50,4
İşsizlik Oranı (%)	10,4	10,1	10,3	9,9	9,3

Enflasyon ve ham petrol

GSYH Deflatörü	96,0	62,6	55,3	23,1	13,4
TÜFE Yıl Sonu % Değişim	64,3	65,0	33,0	15,2	8,5
Ham Petrol Fiyatı - Brent (Dolar Varil)	100,8	82,3	86,7	85,9	84,9

Cari işlemler

Turizm Geliri (Milyar \$)	46,5	55,6	59,6	64,7	71,3
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	41,4	49,0	52,5	57,0	62,8
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-48,4	-42,5	-34,7	-31,7	-30,0
Cari İşlemler Dengesi I GSYH (%)	-5,3	-4,0	-3,1	-2,6	-2,3

Diş ticaret (milyar \$)

İhracat (GTS tanımlı, fob)	254,2	255,0	267,0	283,6	302,2
İthalat (GTS tanımlı, cif)	363,7	367,0	372,8	388,9	414,0

Para, maliye ve gelir politikalarını tüm araçlarıyla uygulayarak enflasyonu artıran yapısal unsurları ortadan kaldıracaklarını söyleyen Erdoğan, tek haneli enflasyon hedefini yineledi. Erdoğan, mali disiplinle desteklenecek denizasyon sürecinin, güven ortamını pekiştirip, ihracat odaklı sürdürülebilir büyüme iklimi sağlayacağını kaydetti.

"Cari açık yüzde 2'ye inecek"

Program sonunda cari açığın GSYH'ye oranının yüzde 4'ten yüzde 2'ye inmesini öngördüklerini vurgulayan Erdoğan, işleme devamı ve yapısal dönüşümün

Cevdet Yılmaz'dan "mali disiplin" ve "yapısal reform" vurgusu

Program hedef ve tahminlerini açıklayan Cumhurbaşkanı Cevdet Yılmaz konuşmasında mali disiplini ve yapısal reformları öne çıkardı. Büyüme ve istihdamın ihmal edilemeyeceğini altını çizen Yılmaz, "OVP'nin dört temel amacı var. Afet yaralarının sarılması, makro istikrarın sağlanması ve enflasyonun tek haneye inmesi, büyüme ve istihdamın devamı, sosyal adalet. OVP'de üç temel politika aracı olacak. Bunlar deprem harcamaları hariç mali disiplinin sağlanması, para politikası ve yapısal dönüşümler" diye konuştu. Türkiye'nin enflasyonla mücadele ederken yapısal reform yapan bir ülke olarak etki göstermek istediğini söyleyen Yılmaz, böylece orta vadede yapısal reformlarla ekonomiyi dönüştürmeyi, kısa vadede ise enflasyonla mücadele ederken yapısal reform yapan bir ülke olarak beklentileri olumlu yönde değiştirmeyi sağlayacaklarını kaydetti.

Depremin Türkiye ekonomisine etki ettiğini ancak deprem yaralarının sarılması için kaynağın

ayrılabilirdi belirten Cevdet Yılmaz, Türkiye'nin uyguladığı mali disiplin sayesinde borçluluk görünümünün de iyi durumda olduğunu kaydetti. Yılmaz, "AB Tanımlı borç seviyesinde iyiyiz. İyi ki bütçe disiplini sağlayarak aşağıya çekti. İyi ki borçları aşağıya çekmişiz. Borçlu şekilde afete yakalansaydık bu harcamaları yapamazdık. Afete rağmen borç seviyesi geçici olarak GSYH'nin yüzde 35'ine kadar yükselecek. 2026'da kamu borç stokunu yüzde 33'lere çekeceğiz. Bu oran gelişmekte olanlarda yüzde 65, gelişmiş ülkelerde yüzde 109... Dünya ile mukayese edildiğinde depreme rağmen iyi performans gösteriyoruz" dedi. Cevdet Yılmaz, konuşmasının diğer bölümlerinde de bütçe disiplinine önem verildiğini ve OVP'deki hedeflerin korunduğunu kaydetti. Cevdet Yılmaz, mali disiplin içinde program döneminde tasarrufun öne çıkacağını belirterek, tasarrufun harcamaların kısılması yönünde değil, verimli, etkin ve doğru alanlarda kullanımı şeklinde değerlendirileceğini kaydetti.

de yeterlilik oranları belirlenerek üretim planlaması yapılacağını ifade eden Erdoğan, sera organize tarım bölgesi kurulmasına yönelik yatırımların hızlandırılacağını bildirdi. Tüketici aleyhine uygulamalarla rekabeti sınırlandırmak ve haksız kazancı önlemeye yönelik düzenleme uygulamaya konulacağını söyleyen Erdoğan, konut stockundaki kayıpların telafisine yönelik yeni sosyal konut projeleri geliştirileceğini anlattı.

"KKM görevini yerine getirdi"

Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasının görevini yerine getirerek kur istikrarına önemli kat-

kı sağladığına değinen Erdoğan, "KKM'nin kur istikrarını pekiştirdiği bir zemine TL mevduatlarına dönüşmesinin yolunu açacağız" dedi. Erdoğan, Merkez Bankası'nın yatırım taahhütlü avans kredisiyle para politikasının gerektirdiği duruşundan taviz vermeden yatırımları destekleyeceğini anlattı. Finans sektörü tüm alanlarıyla gelişmesi ve İF'nin ana unsuru olması için bu alanda da destek verileceğini söyleyen Erdoğan, yenilikçi, kapsayıcı, dinamik katılım finans sektörü için de katılm eşaslı faaliyet gösteren Finlekleme destekleneceğini ifade etti. Er-

Yapısal reformlar için tarihler de verildi

OVP ile yapısal reform başlıkları açıklandı. Programda 7 başlığın öncelikli olarak ele alındığı ve reform eksenleri olarak belirlendiği kaydedildi. Enflasyonla mücadele edilirken bu reformların yapılmasının öneme dikkat çekildi. OVP'nin eki olarak açıklanan yapısal reformlara yönelik olarak önlemler OVP'nin normal

başlıkları içinde, eylem planı ise Yıllık Planda açıklanacak. Cevdet Yılmaz 7 eksenlerdeki yapısal reformlar ve bu reformlar çerçevesinde uygulanacak bazı program-politikalara yönelik sunumunda başlıkların yanında tamamlanma zamanına ilişkin de bilgi verdi. Bu başlıklar ve önlemler şöyle:

Büyüme ve ticaret

Sanayide Yerli Üretim ve Ürün Bazlı Teknolojik Dönüşüm	Düzenleme	2024 1Ç
Lojistik Altyapı ve Demiryolu-Liman Bağlantılarının Güçlendirilmesi	Düzenleme	2024 1Ç
Sanayi Alanlarının Genişletilmesi	Düzenleme	2024 2Ç
Hedef Odaklı ve Seçici Yatırım Finansmanı	CB, Kararı	2024 1Ç
Planlı Tarımsal Üretim	Düzenleme	2024 2Ç
Ekonomik ve Ticari Anlaşmalarda Derinleşme	Kanun	2024 1Ç
Hizmet İhracatının Desteklenmesi	Düzenleme	2024 1Ç
Madencilik Sektöründe Sürdürülebilirlik	Düzenleme	2024 3Ç

Beşeri sermaye ve istihdam

İşgücü Piyasalarının Güvenceli Esnekleştirilmesi	Kanun	2024 3Ç
Eğitimde ve İstihdamda Yer Almayan Gençlerin ve Kadınların Eğitime ve İstihdamda Katılımı	Düzenleme	2024 3Ç
Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi	Kanun	2024 4Ç
Yükseköğretimde ve Mesleki Teknik Eğitimde Özel Sektör Odaklı Dönüşüm	Kanun	2024 4Ç

Fiyat istikrarı ve finansal istikrar

Enflasyonla Mücadele	Düzenleme	2024 1Ç
Makroihtiyati Sadeleşme	Düzenleme	Sürekli eylem
Dijital Türk Lirası	Düzenleme	2024 4Ç
Katılım Finansa Öncü	Kanun	2024 1Ç
İstanbul Finans Merkezi	Düzenleme	2024 1Ç
İkinci Basamak Emeklilik Sistemi	Kanun	2024 4Ç

Kamu maliyesi

Kamu Yatırımlarında Rasyonelleşme	Düzenleme	2024 1Ç
Kamu Cari Harcamalarında Rasyonelleşme	Kanun	2024 1Ç
Vergilemede Adalet ve Etkinlik	Kanun	2024 3Ç
Sosyal Güvenlik Odağında Kayıt Dışlıkları Mücadele	Kanun	2024 4Ç
Sosyal Güvenlik Sisteminin Mali Sürdürülebilirliğinin Güçlendirilmesi	Kanun	2024 4Ç
Kaliteli ve Etkin Sağlık Sistemi	Kanun	2024 3Ç
Sosyal Yardım Uygulamalarında Etkinleştirme	Kanun	2024 4Ç
KIT Yönetişim Reformu	Kanun	2024 3Ç

Afet yönetimi

Afetlere Duyarlı Bütünleşik Mekânsal Planlama	Düzenleme	2024 1Ç
Kentsel Dönüşüm	Kanun	2024 1Ç
Afet Konutu Üretimi	Kanun	2024 1Ç
Afet Sigorta Mekanizması	Kanun	2024 3Ç

Yeşil ve dijital dönüşüm

İklim Değişikliği Mevzuatı, Emisyon Ticaret Sistemi, Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizmasına Uyum	Kanun	2024 1Ç
Yeşil Taksonomi ve Sürdürülebilir Finansman	Kanun	2025 1Ç
Yeni ve Yerli Enerji Kaynakları	Kanun	2024 2Ç
Ulusal Veri Stratejisi	Düzenleme	2024 3Ç
Dijital Devlet Stratejisi	Düzenleme	2024 2Ç
Siber Güvenlik Stratejisi	Düzenleme	2025 1Ç
Mikro Veriye Erişimin Geliştirilmesi	Kanun	2024 1Ç
Merkezi Dijital Altyapı ve Araçlarla KOBİ'lerin Bütüncül Dijital Dönüşümü	Düzenleme	2024 4Ç
Dijital Finansal Altyapı ve Yerli Fintek	Kanun	2025 1Ç

İş ve yatırım ortamı

Uluslararası Normlara Uygun, Şeffaf ve Öngörülebilir Düzenlemeler	Kanun	2024 3Ç
Bürokratik İşlemlerde Sadeleşme	Düzenleme	2024 3Ç
Yatırım Yeri Tahsis ve Altyapı Destekleri	Kanun	2024 3Ç

doğan, İstanbul'un katılım finansına da küresel merkezlerden birisi haline geleceğini belirtti.

"Vergi kanunlarında yatırım dostu düzenleme"

Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve Vergi Usul Kanunu gibi temel vergi kanunlarının; yatırımcı dostu, sade, anlaşılır bir yapıya kavuşturulacağı dile getiren Erdoğan, adil bir vergi sistemi kurulacağını belirtti.

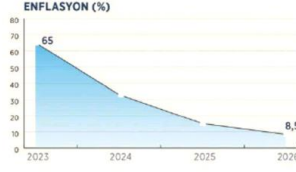
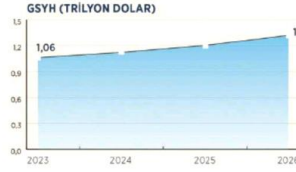
Kayıt dışı ile mücadelede teknolojik imkanlardan daha çok yararlanacaklarını aktaran Erdoğan, kamu yatırım projelerinin de gözden geçirilerek ekonomiye hızlı

kazandırılacaklarına öncelik verileceğini söyledi.

İşyeri üretimine yönelik ürün bazlı yatırım yol haritası açıklanacağını belirten Erdoğan, döviz kazandırıcı hizmet ticaretinin desteklenerek, AB ile ticarete yeni boyut kazandırmak üzere GB güncellenmesine yönelik çalışmaların yoğunlaşacağını bildirdi.

Erdoğan, bürokratik ve hukuki öngörülebilirliğin güçlendirilerek doğrudan yatırımların artırılmasını hedeflediklerini kaydetti. Özel sektör yatırımlarının artırılmasına yönelik reform yapılacağını da bahseden Erdoğan, yarının etkinleştirileceğini, bü-

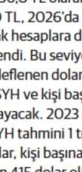
Yeni Orta Vadeli Program

Büyüme, cari işlemler açığı ve kişi başı gelirden temkinli ama iyimser yaklaşım

OVP'de temel makro ekonomik büyümede yüzde 4,5 ortalama büyüme beklenirken, kişi başı gelirde düzenli bir yükseliş öngörüldü. Program dönemi sonunda kişi başı gelirden yüksek gelire ulaşılacağı yönünde bir hedef ve tahmin yer aldı. Uluslararası göstergeler dolar cinsinden verildiği için, TL hedefleri tutsa da kurdaki değişim hedef ve göstergeleri değiştiriyor. Böyle bakıldığında, kurun tahminlere uygun değerler

alması önem taşıyor. Programın GSYH hedefine göre, 2023'de yıl sonu ortalama dolar kuru 23,9 TL olarak belirlendi. 2024 sonunda ise 36,8 TL olarak, 2025'te 43,9 TL, 2026'da 47,8 TL olarak hesaplara dahil edildiği görüldü. Bu seviyelerin aşılması, hedeflenen dolar cinsinden verildiği için, TL hedefleri tutsa da kurdaki değişim hedef ve göstergeleri değiştiriyor. Böyle bakıldığında, kurun tahminlere uygun değerler

"İstihdam 2,7 milyon kişi artacak"

Sabit ve dar gelirli alım gücünü yükseltirken, sağlıklı yatırım ve iş yapma zemini oluşturacaklarını da dile getiren Erdoğan, yıllık ortalama 909 bin olmak üzere program döneminde istihdamın 2,7 milyon kişi artmasını ve işsizliğin tek haneye inmesini öngördüklerini belirtti. Yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı öncelikle politikalar merkezine yeril ve dijital dönüşümü içeren ikiz dönüşümü kuyduklarını söyleyen Erdoğan, ihracat hedefini 300 milyar dolar,

turizm gelir hedefini ise 70 milyar dolar olarak açıkladı. Temel ithalat kalemi olan enerjiye doğalgaz ve petrol arama/üretimine yönelik atılan adımların katkısının daha fazla görüleceğini ifade eden Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Finans Merkezi'ni (IFM) de aynı zamanda enerji hub'ı haline getireceklerini kaydetti. Erdoğan, IFM kulelerinden birisini buna ayırdıklarını, bu kulede Londra, Hamburg borsalarında olduğu gibi maden dahil enerji pazarlamasının yapılacağını bildirdi.

Depreme 3 yılda 3 trilyon TL kaynak

Sıkı para politikası desteğiyle enflasyonu yeniden tek haneye düşürüp, cari dengeyi iyileştireceklerini belirten Erdoğan, bu yıl deprem için

762 milyar lira ayırdıklarını, program döneminin tamamında ise depreme yönelik 3 trilyon liralık kaynak kullanacaklarını aktardı.

"Vergisistemi karbon fiyatlama çerçevesinde gözden geçirilecek"

Türkiye'nin 2053 yılı sıfır emisyon hedefi kapsamında ekonominin her alanında yeşil dönüşümü gerçekleştirilmek için çalışacaklarını anlatan Recep Tayyip Erdoğan, iklim değişikliğiyle mücadele için yasal çerçevenin geliştirileceğini, ulusal emisyon ticaret sisteminin hukuki altyapısının tamamlanacağını vurguladı. Türk vergi sisteminin karbon fiyatlama çerçevesinde gözden geçirileceği bilgisini de veren Erdoğan, ulaştırmada düşük karbonlu sisteme geçişin de kolaylaştırılacağını dile getirdi.

Ekonomistler temkinli yaklaşıyor

Ekonomistler, 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da (OVP) yapısal reformlara ayrı bir bölüm ayrılmasının önemli olduğunu vurgularken, enflasyon ve döviz kuru konusuna temkinli yaklaşıyor.

Prof. Dr. Selva Demiralp: Kur patikası enflasyonla tutarlı görünüyor

"Enflasyonda yıl sonu tahmini bizim tahminlerimize doğru güncellenmiş. Enflasyonu düşürmek için büyümeden feragat edilmesi gerektiği not edilmiş. Kur patikası enflasyonla tutarlı görünüyor. Bunlar olumlu. Ancak 3+ sene içinde enflasyon yüzde 65'ten alınıp yüzde 33,5'e düşecekse bunu potansiyelin altında bile inmemek bir büyüme ile gerçekleştirmek nasıl mümkün olacak? 2001 sonrasında benzer bir sermaye girişi varsayımı?"

Ekonomist Mahfi Eğilmez: OVP, temennilerle dolu

"OVP konusunda yazı yazmayacağım. Çünkü bir ekonomik göstergenin gelecek yıl ve sonraki yıllarda ne olacağına ilişkin tahminler yazılınca onun nasıl olup da öyle olacağı da yazılmalı ki orta vadeli program olsun. Örnek vereyim: Mesela OVP'ye göre TÜFE'nin 2023 sonunda yüzde 65 olması, 2024 sonunda yüzde 33'e düşmesi bekleniyor. Mantıklı bir hedef. İyi hoş da bu ne olacak da 65'ten 33'e düşecek. Bu düşerken büyüme ve işsizlik olumsuz etkilenince ne gibi önlemler alınacak. Sıkı para ve maliye politikası uygulayacağız da düşecek demekle program olmaz. Faizi ne yapacaksınız ve ne zaman yapacaksınız? Bunu yazmadan ve taahhüt etmeden yazılanlar program olmaz, temenni olur. OVP'nin her tarafı bu tür temennilerle dolu. Öte yandan yapısal alan diye seçilen konuların hiçbirini ilkinen şu aşamada ihtiyaç olan yapısal reformları temsil etmiyor. Ülkenin en büyük ihtiyacı olan hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı reformunun öngörülmediği programda yapısal reformdan söz edilemez. Dolayısıyla OVP benim açımdan bir yazı konusu yapılabilecek bir belge değil."

Prof. Dr. Hakan Kara: Kur artarken enflasyon nasıl düşecek

"Döviz kurunun bugünden sonra doğrusal artarak OVP'deki 2023 yıl ortalamasının gerçekleşeceği varsayımı altında, raporda ima edilen yılsonu dolar/TL kurunun 29,9 olduğunu söyleyebiliriz. Aynı mantıkla giderseniz 2024 yıl sonu için ima edilen dolar kuru da yaklaşık 43 oluyor. Bu da dolar/TL'de yıllık yüzde 44 artışa tekabül ediyor. O zaman gelsin soru: Gelecek yıl kur yüzde 44 artıp büyüme ciddi yavaşlamazken enflasyon nasıl yüzde 33'e düşecek?"

Ekonomist Uğur Gürses: En yumuşak karın bütçe

"OVP varsayım parametreleri geçmiş yıllardan farklı olarak 'olsa olsa' diyerek yapılmış görünmüyor. En yumuşak karın bütçe. Deprem harcamaları hariç bütçe açığı GSYH'nin yüzde 3,9'u olarak hesaplıyorum. Yerel seçimden geçecek bir Türkiye için bu oldukça iyimser. Hükümetin tahmin ettiği haliyle bile 2,6 trilyon bütçe açığının finansmanı bu negatif reel faizlerle nasıl olacak merak ediyoruz? Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da konuşma metnine giren sıkı para politikasının dozunun ise 2024 yerel seçimler sonrasında artırılacağı OVP'nin genel görünümünden de anlaşılıyor."

Prof. Dr. Erhan Aslanoglu: Yapısal reforma işaret etmesi önemli

"Bu yıl için yapılan büyüme tahmini gerçekçi görünüyor. Büyüme gelecek yıl bir miktar daha aşağıda olabilir ancak küresel piyasalarda iyi bir seyir izlenmesi ve enflasyonun destek vermesi durumunda büyümede bu oranın yüzde 4 ve üzeri seviyeleri görülebilir. Yapısal reform tarafına ayrı bir bölüm açılması önemli. Yapısal reformlarda 7 ana başlık olması ve Türkiye'nin yapısal reform alanlarına işaret etmesi de olumlu görünüyor. Sorunları çözmek için yapısal reform boyutuna bakmak gerekiyor."

"İş dünyasının görmek istediği yol haritası"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu: EKONOMİK AKTİVİTEYE İVME SAĞLAMASINI BEKLİYORUZ

"İş dünyası geleceğe dair yol haritası bekliyordu. Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program (OVP) önemli bir kazanımdır. Orta Vadeli Programı belirsizliği azaltma noktasında son derece önemli görüyoruz. Ekonomik aktiviteye ivme sağlamanın, öngörülebilirliği artırmasını bekliyoruz.

OVP'de iş ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik kamu-özel sektör birlikteliğiyle yeni çalışmalar yapılacak olması, yeşil ve dijital dönüşüm odaklanması, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesinin hedeflenmesi kıymetlidir. Programın temel amaçlarına ulaşmak için ortaya konan reformların belirlenen takvimlendirmeye çerçevesinde hayata geçirilmesini bekliyoruz.

Başta finansmana erişim olmak üzere iş dünyasının üretime ve yatırıma yönelik ihtiyaçlarının gözlemlenecek uygulanması da programın başarısını arttıracaktır. Türkiye, inşallah bu süreçte kararlı bir şekilde hayata geçireceği değişim ve dönüşümle sürdürülebilir büyümeyi sağlayarak, enflasyonunu kademeli olarak düşüren, makroekonomik ve finansal istikrarını güçlendiren, istihdamı artıran, daha rekabetçi ve daha yüksek katma değerli bir ekonomi haline gelecektir. Bizler de iş dünyası olarak ülkemizin hedefleri doğrultusunda tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz."

İTO Başkanı Şekib Avidacı: ÜRETİMİ VE İHRACATI DESTEKLEYECEK

"3 yıllık Orta Vadeli Program (OVP), piyasa beklentilerinin yönetilmesi için önemli bir çapa vazifesi görecek. OVP ile birlikte enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başladı. 2024-2026 dönemini kapsayan program ile 'piyasanın duymak ve görmek istediği yol haritası' çizildi.

OVP'de mali disiplin ve reel sektörün hassasiyetleri dengeli bir şekilde ele alınmış. Orta Vadeli Program ile bir yandan enflasyonu tek haneye düşürecek kararlı adımlar planlanırken, diğer yandan üretimi, ihracatı ve istihdamı destekleyecek selektif politi-

İş dünyası temsilcileri, OVP'nin istişare ile oluşturulduğunu, piyasanın duymak ve görmek istediği yol haritası olduğunu belirterek, memnuniyetlerini dile getirdi.

kalar gündeme alınmış durumda. Sürdürülebilir ve kalıcı büyüme için yapısal reformlara odaklanılması isabetli buluyoruz. Hedeflerin gerçekçi ve tutarlı belirlenmiş olması piyasanın ufkunu netleştirecektir. İş dünyası olarak OVP'deki hedeflerde yeni yatırım planlarımızla yer alacağız."

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan: ÖNGÖRÜ YAPMAYA KATKI SAĞLAYACAK

"21. yüzyılda üretim hayatı teknoloji odaklı büyük bir dönüşüm yaşıyor. Bilgi Çağ'ında Türkiye'nin klasik endüstriye yoluna devam etmesi mümkün değil. Önümüzdeki üç yılın (2024-2026) ekonomiden gelerini ortaya koyan ve çok önemli bulduğum Orta Vadeli Program'a (OVP) bu çerçeveden baktığımızda; üretimin, sanayinin ve hepsinden önemli nitelikli üretimin öne çıkartılıyor olmasını değerli buluyorum. Çünkü nitelikli ve sürdürülebilir bir kalkınma, ekonomik büyüme hepimizin arzusu.

Bu kapsamda OVP'den en önemli beklentilerimizden biri de atılacak olan yapısal adımlardır. İşte bu noktada belirlenen yeni öncelikli yapısal alan olan; "Büyüme ve Ticaret, Beşeri Sermaye ve İstihdam, Fiyat İstikrarı ve Finansal İstikrar, Kamu Maliyesi, Afet Yönetimi, Yeşil ve Dijital Dönüşüm, İş ve Yatırım Ortamı" ile ilgili ciddi bir vizyonun belirlenmesi çok değerli bulunduğunu ifade etmek istiyoruz. Burada yerli üretimin desteklenerek, üretimimizin teknolojik dönüşümüne yönelik atılacak adımlar, Yeşil ve Dijital Dönüşüm ile Sürdürülebilirlik başlıklarını da sanayiciler olarak önemli buluyoruz."

DEİK Başkanı Nail Olpak: UFUK AÇICI BİR YOL HARİTASI

"Cumhurbaşkanımız ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız tarafından başkanı açıklanan Orta Vadeli Program öncesinde iş dünyası olarak öncelikli beklentimiz öngörülebilirlik olmuştur. Önümüzdeki 3 yıl kapsayan bu yeni yol haritasını da değerlendirdiğimizde, hazırlanan planın tüm çevrelere öngörülebilirlik sağlamanın yanı sıra büyük memnuniyet duyuyoruz. Ayrıca

programın ana hatlarına baktığımızda, Türk iş dünyası olarak hep dile getirdiğimiz istikrar ve güven ortamının sürdürülmesi adına da ekonomiye ve ticaretimize geleceğe pozitif katkı sunulacağını sin-yallerini alıyoruz. Orta Vadeli Programlar, kamu kurumları için bağlayıcı ve ticaretimizin geleceği için de yol gösterici özelliğe sahip. Bugün açıklanan OVP'nin de özel sektör için geleceği planlama açısından ufuk açıcı bir yol haritası olduğunu görüyoruz.

Programın hazırlık aşamasında başta Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız Cevdet Yılmaz olmak üzere süreçte katkı sağlayan tüm Bakanlarımız ile DEİK olarak biz de bir araya geldik. Kendileriyle yaptığımız görüşmelerde programdan beklentilerimizi, öncelikli sorunlarımızı ve sürece hız katacak acil çözüm önerilerimizi ilettiğimiz. İş dünyamızın fikirlerinin bu denli geniş kapsamda alınmasından mutluluk duyuyor ve görüşlerimizin yeni OVP'ye yansımış olmasını da sevindirici buluyoruz."

TİM Başkanı Mustafa Gültepe ORTAK AKIL VE İSTİŞARENİN ÜRÜNÜ

"Orta Vadeli Program (OVP) üç yıllık makro hedefleriyle öngörülebilirlik adına son derece önemliydi. Program, ortak akıl ve istişarenin bir ürünü. OVP hazırlık sürecinde TİM olarak paydaş kurumlar arasında yer aldık. OVP'yi 3 yıllık bir yol haritası olarak görüyoruz. Biz kendi bünyemizdeki düzenli olarak ihracatımızın geleceğine yönelik projeksiyon çalışmalarını gerçekleştireyoruz. Programda ihracat odaklı sürdürülebilir bir büyüme iklimi oluşturulması ana başlıklar arasında yer alıyor. Açıklanan makro hedefler arasında özellikle ihracat ve istihdamı yönelik hedefler gerçekçi ve uygun."

TİSK Başkanı Özgür Burak Akkol EKONOMİMİZE GÜÇ KATACAK

"Beşeri sermayenin önemi ile istihdamı korumayı ve artırmayı, enflasyonla mücadele, iş ve yatırım ortamının teşviklerle desteklenmesini hedefleyen Orta Vadeli Program (OVP) çok kıymetli buluyoruz. Odağın, üretimin, istihdamın ve yatırımın teşvik edilme-

si ile enflasyonla mücadeleyi alan, yeşil ve dijital dönüşümü de kapsayan yapısal reformları içeren bu programın pozitif neticelerini kısa zamanda göreceğimize olan inancımız tamdır. İstihdamın korunması ve güvenceli esnek çalışma modellerinin hayata geçirilerek artırılması, yetkinliklerin dönüştürülmesi ve güçlendirilmesi ile yeşil ve dijital dönüşümün tüm sektörlerimizi kapsayacak şekilde yol haritalarının çıkarılması, TİSK olarak son yıllardaki en büyük önceliklerimizden oldu. Bu konulara odaklanarak, ortak akıl-la milletimize ve tüm taraflara fayda sağlayacak çözümleri birlikte üretmek için çalışmaya hazır olduğumuzu da her zaman ifade ettik."

MÜSİAD Başkanı Mahmut Asmalı TAHMİNLER PİYASA GERÇEKLERİNE UYGUN

"OVP'de hem bu yıl için belirlenen yüzde 4,4 hem de önümüzdeki yıllara ilişkin öngörülen büyüme oranları, reel sektörün yatırım istahı için oldukça olumlu mesajlar vermektedir. OVP kapsamında 2023 yılı için belirlenen enflasyon tahmininin yüzde 65'le hem hane halkı hem ve şirketler nezdinde piyasa gerçeklerine uygun bir seviyeye çekilmesini, oldukça olumlu karşılıyoruz. OVP kapsamında mali disiplinin sağlanmasına yönelik belirlenen hedeflerin, vergi yapısında yapılacak olan reformlar ve kamu harcamalarının etkin bir biçimde yönetilmesine ilişkin atılacak adımlar kritik. Bu vesileyle; KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin özellikle alt gelir grubuna etkisinin daha fazla olacağı düşünüldüğünde, temel gıda ve temel ihtiyaç maddelerinin istisna kapsamının korunmasının, gelir dağılımı ve sosyal açıdan büyük önem arz ettiğini yineliyoruz."

ASO Başkanı Seyit Ardic İSTİKRAR YOLUNDA TEMEL POLİTİKA OLACAK

"Önümüzdeki üç yıllık sürecin temel paradigmasını ortaya koyan Orta Vadeli Program (OVP), ekonomide öngörülebilirliği artırarak beklentiler için önemli bir çapa oluşturmaktadır. Programda yeşil ve dijital dönüşüm vurgu yapılmasını, sanayide yapısal dönüşümü yönelik sektö-

rel önceliklendirme yaklaşımıyla teknoloji odaklı yatırımların desteklenmesini çok değerli bulduğumu ifade etmek istiyorum. Parasal sıkılaştırma, mali disiplin ve yapısal reformlar, ülkemizin istikrarı için temel politika olacaktır. Yapısal dönüşümün somut bir yol haritasının ortaya konulduğunu düşünüyorum. Programın kararlı bir şekilde uygulanması makroekonomide istikrarın sağlanmasında oldukça önemlidir."

ATO Başkanı Gürsel Baran: TÜM KESİMLERİ KUCAKLIYOR

"Fiyat istikrarının yanı sıra yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendiren bu program ile Türkiye büyümeye ve gelişen bir ülke olmaya devam edecektir. Bu program hazırlanırken Sayın Yılmaz ve ilgili tüm Bakanlarımızla defalarca bir araya gelerek iş dünyamızın, üyelerimizin sorunlarını, reel sektörün tam randımanlı çalışmasının önündeki engelleri ve çözüm önerilerimizi aktardık. Orta Vadeli Program hazırlanırken bizlerin görüşlerinin alınması tüm kesimlerin kucaklanması çok kıymetli. Bu bakış açısı programın uygulamasındaki başarısına katkı sağlayacaktır. Bugün ekonomimizin en önemli sorunu enflasyon. Bu program içerisinde yapısal dönüşümün ele alınması çok önemli. İş dünyası olarak beklentilerimizin başında yapısal dönüşüm geliyordu. Reel sektörümüzün adamlarını ağırlayan konuların masaya yatırılıp bir daha dönüp bakmaya ihtiyaç duyulmayacak şekilde düzenlenmesi Türkiye ekonomisinin önünü açacaktır."

ASKON Genel Başkanı Orhan Aydın: OVP TAVİZSİZ UYGULANMALI

"ASKON olarak iş dünyasını temsilen önerilmemiz sunmuştuk. Bugün açıklanan OVP'de bunun tesirlerini ziyadesi ile görmekteyiz. OVP ile nihai hedef belli; Enflasyonla mücadele. İlk etapta yüzde 65'lere varacak enflasyonu düşürmek, büyüme yüzde 5 bandını yakalamak, ihracatta ilk yıl 265, 2026 yılında 300 milyar dolar hedefi yakalamak, ithalatı 400 milyar dolarlara düşürmek, istihdamda üç yıl içinde 1,5-2 milyon kişi artırmak, 3 trilyon yakın deprem dolayısıyla oluşan bütçe açığını kapatmak. Bütün

bunlar gösteriyor ki, ülke olarak kaynaklarımızı verimli bir şekilde yerinde kullanmamız son derece önemli. Bu nedenle OVP'yi son derece önemsiyoruz ve tek haneli enflasyon görmek istiyorsak tavizsiz uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Piyasaları ikna edemediğimizi ise daha detaylı bir inceleme sonrasında değerlendirebiliriz. Biz iş insanları için belirsizlik ortamının kalkması ve öngörülebilirliğin olması son derece önemli."

İKMİB Başkanı Adil Pelister: ÖNEMLİ BİR YOL HARİTASI SUNUYOR

"2024-2026 yıllarını kapsayan üç yıllık makro ekonomik politikaları içeren OVP, biz iş dünyası için en çok önem verdiğimiz öngörülebilirlik konusunda önemli bir yol haritası sunuyor. Büyüme ve ticaret, beşeri sermaye ve istihdam, fiyat istikrarı ve finansal istikrar, kamu maliyesi, afet yönetimi, yeşil ve dijital dönüşüm, iş ve yatırım ortamı olmak üzere 7 öncelikli yapısal alanda gerçekleştirilecek politikalarla güven ve istikrarın sağlanması yönünde önemli bir adım atılacak olmasını önemsiyoruz."

Çim. Cam. Ser. Ve Top. Üniversitesi İhracatçıları Birliği Başkanı Erdem Çenizci: BÜYÜMEDEN VAZGEÇİLMEMESİ OLUMLU

"OVP'yi analiz ettiğimizde önceki planlara göre teknik çalışması daha iyi yapılmış ve gerçekçi bir plan olduğunu görüyoruz. Piyasanın beklentisi her atılan adımın söz konusu plana uygun olması yönündedir. Belki enflasyonla sert bir mücadelede yapılabilir ama bu defa piyasamız bugünkü döngüsündeki çaplarda ekonomik sıkışmaya gidilebilir ve daha büyüklükte neden olabilir. Bu nedenle dengeli bir enflasyon mücadelesine iş dünyasının adapte olacağına inanıyoruz. Gerçekçi ve plana uygun adımların atılmasıyla gerek hükümet gerek iş dünyası bu hedefleri yakalayabilir. Selektif kredi politikalarıyla ihtiyaç olan alanlarda finansman desteği sağlanacak olması, gereksiz köpükler olmadan ekonominin büyütüleceği anlamına geliyor. Gerek ihracat gerek de ithal ikamesi anlamında yatırımlarda bu OVP iş dünyasında moral ve heyecan oluşturmaktadır. Yapısal adımlar atılmaya başlandıkça da bunun etkilerini göreceğiz."

PROGRAMI GERÇEKÇİ BULAN İŞ DÜNYASINDAN OVP'YE TAM DESTEK GELDİ:

Daha çok üreterek ve çalışarak programın içinde olacağız

İş dünyasının geleceğe dair yol haritasını çizebilmek için merakla beklediği ve 2024-2026 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program (OVP) Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklandı. Açıklanan OVP ile bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başladığını düşünen iş dünyası temsilcilerinden programa tam destek geldi.

TİM BAŞKANI
MUSTAFA GÜLTEPE:

İhracat ve istihdam hedefleri gerçekçi

OVP, ortak akıl ve istişarenin bir ürünü. Programda ihracat odaklı sürdürülebilir bir büyüme iklimi oluşturulması ana başlıklar arasında yer alıyor. Açıklanan makro hedefler arasında özellikle ihracat ve istihdamda yönelik hedefler gerçekçi ve uygun. 2023'te 255, 2024'de 267, 2025'te 283 ve 2026'da 302 milyar dolarlık ihracat hedeflerimiz var. 115 bin ihracatçımızla bu hedeflere ulaşmak adına var gücümüzle çalışacağız. Ayrıca fiyat istikrarı vurgusu da özellikle üretici ihracatçılarımız adına son derece önemlidir. Geçtiğimiz dönemde yüksek enflasyon sebebiyle üretim ve satış aşamalarında fiyat tutturmakta zorlandığımız günleri yaşadık. İnşallah önümüzdeki dönemde daha istikrarlı bir çizide ilerleyecek ve bu sorunları aşacağız. Büyüme ve ticaret başlığında sanayide verilmiş üretim ve ürün bazlı teknolojik dönüşüm, lojistik altyapının güçlendirilmesi, sanayi alanlarının genişletilmesi, planlı tarımsal üretim, ticari anlaşmalarda derinleşme, hizmet ihracatının desteklenmesi konuları son derece önemlidir. Yeşil ve dijital dönüşümü içeren iklim dönüşümün programda vurgulanması son derece önemlidir.

İstikrar için önemli bir adım

OVP, biz iş dünyası için en çok önem verdiğimiz öngörülebilirlik konusunda önemli bir yol haritası sunuyor. Büyüme ve ticaret, beşeri sermaye ve istihdam, fiyat istikrarı ve finansal istikrar, kamu maliyesi, afet yönetimi, yeşil ve dijital dönüşüm, iş ve yatırım ortamı olmak üzere 7 öncelikli yapısal alanda gerçekleştirilecek politikalarla güven ve istikrarın sağlanması yönünde önemli bir adım atılacak olmasını önemsiyoruz. İhracatçılarımızın beklentileri arasında yatırım ortamının iyileştirilmesi, enflasyon kur makasının daraltılması, enflasyon faiz dengesinin sağlanması ve finansmana erişimin kolaylaştırılması yer alıyor.

TİSK BAŞKANI Ö. BURAK AKKOL:

Programın pozitif sonuçlarını kısa zamanda göreceğiz

Açıklanan, beşeri sermayenin önemli ile istihdamı korumayı ve artırmayı, enflasyonla mücadeleleyi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesini destekleyen hedefler OVP'yi çok kıymetli buluyoruz. Ödünce, üretim, istihdam ve yatırımın teşvik edilmesi ile enflasyonla mücadeleleyi alan, yeşil ve dijital dönüşüm de kapsayan yapısal reformları içeren bu programın pozitif neticelerini kısa zamanda göreceğimize inanıyorum.

PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ REKTÖR YARDIMCISI PROF. DR. ERHAN ASLANOĞLU:

OVP'de tahminler önceki yıllara göre kıyaslandığında özellikle enflasyon ve bütçe dengeleri açısından makroekonomik hedefler açısından gerçekçi. Yapısal reformlarda 7 ana başlık olmasının ve Türkiye'nin yapısal reform alanlarına işaret etmesinin de olumlu görünüyor.

MERKEZ BANKASI ESKİ BAŞ EKONOMİSTİ PROF. DR. HAKAN KARA:

Kurum bundan sonra doğrusal olarak OVP'deki 2023 ortalamasını gerçekleştireceği varsayımı altında, yılsonu dolar/TL kurunun 29,9 olduğunu söyleyebiliriz. 2024 yılsonu için ima edilen dolar kuru da yaklaşık 43 oluyor. Bu da yıllık %44 artışa tekabül ediyor.

EKONOMİST KERİM ROTA:

Orta Vadeli Program hayırlı olsun. Umarım vaatler önceki OVP'lerde olduğu gibi kağıt üzerinde kalmaz. Son olarak 2016'da tek haneli enflasyonu görmüştük. Bugün tek haneli enflasyon ancak 2026'ya hedeflenmiş. Bu dönem enflasyonda "kayıp 10 yıl" olarak tarihe geçecek.

EKONOMİST UĞUR GÜRSES:

2024'te öngörülen özel tüketim büyümesi yüzde 3.5. 2023'te gerçekleşme tahmini yüzde 10.5'a göre epey bir yavaşlama demek. Belki ki 2024'ün birinci çeyreğinden sonra sıkılaşma "gerektiği gibi" yapılacak. Enflasyon düşüşüne seçim sonrasında randevu verilmiş...

İSO BAŞKANI ERDAL BAHCIVAN:

Kararlılıkla uygulanması önemli olacak

Orta Vadeli Program'da (OVP) üretim, sanayinin ve hepsinden önemlisi nitelikli üretimin öne çıkarılması önemli bir adım. Çünkü nitelikli ve sürdürülebilir bir kalkınma, ekonomik büyüme hedefimizin arzusudur. Bu kapsamda OVP'den en önemli beklentilerimizden biri de atılacak olan yapısal adımlardır. İşte bu noktada belirlenen yedi öncelikli yapısal alan olan; "Büyüme ve Ticaret, Beşeri Sermaye ve İstihdam, Fiyat İstikrarı ve Finansal İstikrar, Kamu Maliyesi, Afet Yönetimi, Yeşil ve Dijital Dönüşüm, İş ve Yatırım Ortamı" ile ilgili ciddi bir vizyonun belirlenmesini çok değerli bulduğumu ifade etmek istiyorum. Burada yerli üretimin desteklenerek, üretimimizin teknolojik dönüşümüne yönelik atılacak adımlar, Yeşil ve Dijital Dönüşüm ile Sürdürülebilirlik başlıklarını da sanayiciler olarak önemli buluyoruz. OVP'nin gerçekçi bir yaklaşımla, işinin ehli, nitelikli bir ekiple geçmiş dönemlerden farklı olarak bu sefer kararlılıkla uygulanması ülkemizin aydınlık yarınları için son derece önemlidir. OVP'nin kararlılıkla uygulanacak olması öngörü yapmaya da değerli bir katkı yapacaktır.

ORTA VADELİ PROGRAMDA TEMEL HEDEFLER	2023	2024	2025	2026
GSYH Büyümesi (%)	4,4	4	4,5	5
GSYH (Milyar dolar)	1,067	1,119	1,205	1,318
TÜFE Yıl sonu (%)	65	33	15,2	8,5
Dolar kuru	23,9	36,8	43,9	47,8
İşsizlik oranı (%)	10,1	10,3	9,9	9,3
Cari işlemler dengesi / GSYH (%)	-4	-3,1	-2,6	-2,3
İhracat (Milyar dolar)	255	267	283	302
Bütçe dengesi (milyar TL)	-1,633	-2,652	-1,824	-1,827
Turizm geliri (milyar dolar)	55,6	59,6	64,7	71,3
Deprem harcamaları (milyar TL)	762	1,062	566	380

DEİK BAŞKANI NAIL OLPAK: Gerçekçi, tutarlı ve öngörülebilir bir program

Açıklanan OVP'nin de özel sektör için geleceği planlama açısından ufuk açıcı bir yol haritası olduğunu düşünüyoruz. İş dünyamız fikirlerinin bu denli geniş yansımaya alınmasından mutluluk duyuyoruz. Kısa vadede en önemli konumuzun enflasyon ve cari açığı azaltarak makroekonomik istikrarın tesis edilmesi olduğunu bilincindeyiz. Bununla beraber orta vadede depremin bölgemizin yeniden kalkındırılması başta olmak üzere yapısal dönüşümlerle ekonomimizin rekabet gücünü artıracak, yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı olarak uzun vadeli büyüme trendini destekleyecek politika tedbirlerinin alındığını görmekteyiz.

ve bu politikalarla sosyal adalet ve refahın güçlendirilmesi amaçları da son derece olumlu. Önümüzdeki üç yıllık süreçte yapmamız gereken ise OVP çerçevesinde planlanan aksiyonların kararlı bir şekilde uygulanması ve takibinin yapılması olacaktır.

ASKON BAŞKANI ORHAN AYDIN: OVP tavizsiz uygulanırsa kazanan Türkiye olur

Makroekonomik hedefler, öncelikler ve tedbirleri kapsayan geniş kesimlerin katılımıyla ortak fikir yatağı oluşturulan bir OVP oldu. Fiyatların istikrarlı ve berrak bir program. Ülkemizin mevcut ekonomik durumu dikkate alınarak ağırlıklı olarak enflasyon ve tasarruf üzerine yoğunlaşmış bu program son derece önemsiyoruz. Yarınlarımıza güvenle kavuşmamız açısından OVP'nin taviz vermeden uygulanması gerekiyor. OVP taviz verilmeyen uygulanması için kazanan Türkiye olacaktır. OVP ile nihai hedef belli; enflasyonla mücadele, ilk etapta yüzde 65'lere varacak enflasyonu düşürmek, büyümede yüzde 5 bandını yakalamak, ihracatta ilk yıl 265, 2026 yılında 300 milyar dolar hedefi yakalamak, ithalatı 400 milyar dolarlara düşürmek, istihdamda üç yıl

İçinde 1,5-2 milyon kişi artırmak, 3 trilyona yakın deprem dolayısıyla oluşan bütçe açığını kapatmak. Bütün bunlar gösteriyor ki, ülke olarak kaynaklarımızı verimli bir şekilde verimli kullanmamız son derece önemlidir. OVP'yi son derece önemsiyoruz ve tek haneli enflasyon görmek istiyorsak tavizsiz uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Piyasaları ikna edip edemeyeceğini ise detaylı bir inceleme ile göreceğiz.

TOBB BAŞKANI
RIFAT HİSARCIKIOĞLU:

Reformlar takviminde hayata geçirilmeli

Orta Vadeli Program belirsizliği azaltma noktasında son derece önemlidir. Ekonomik aktiviteyi ivme sağlamanın, öngörülebilirliği artırmayı bekliyoruz. OVP'de iş ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik kamu-özel sektör birlikteliğiyle yeni çalışmalar yapılacak olması, yeşil ve dijital dönüşüm odaklanılması, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi hedeflenmesi kıymetli. Programın temel amaçlarına ulaşmak için ortaya konan reformların belirlenen takvimler çerçevesinde hayata geçirilmesini bekliyoruz. Başta finansmana erişim olmak üzere iş dünyasının ürettiği ve yatırıma yönelik ihtiyaçların gözlemlenen uygulamaları da programın başarısını artıracaktır. Türkiye, bu süreçte kararlı bir şekilde hayata geçireceği değişim ve dönüşümü sürdürülebilir büyümeyle sağlayarak, enflasyonunu kademeli olarak düşürerek, makroekonomik ve finansal istikrarını güçlendiren, istihdamı artıran, daha rekabetçi ve daha yüksek katma değerli bir ekonomi haline gelecektir. İş dünyası olarak ülkemizin hedefleri doğrultusunda tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

İTO BAŞKANI ŞEKİP AVDAGIÇ:

Yeni yatırım planlarıyla yer alacağız

OVP, piyasalar beklentilerinin yönetilmesi için önemli bir adım. Özellikle enflasyonla ilgili bozulan beklentilerin pozitif bir rotaya gireceği yeni bir dönem başlatıyor. 2024-2026 dönemini kapsayan program ile piyasaların uykumak ve görmek istediği bir yol haritası çizildi. OVP'de mali disiplin ve reel sektörün hassasiyetleri dengeli bir şekilde ele alındı. Sürdürülebilir ve kalıcı büyüme için yapısal reformlara odaklanılması esastır. Bulunuyoruz. Hedeflerin gerçekçi ve tutarlı belirlenmesi piyasaların ufkunu netleştirir. İş dünyası olarak OVP'deki hedeflere yeni yatırım planlarımızla yer alacağız.

ATO BAŞKANI GÜRSSEL BARAN:

Ekonominin 3 yıllık yol haritası güven verdi

OVP, ayakları yere basan bir politika metni. Fiyat istikrarının yanı sıra yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendiren bu program ile Türkiye büyümeye ve gelişen bir ülke olmaya devam edecektir. Üç yıllık hedef verileri açıkladığı bir programdan ziyade, Türkiye'nin ikinci yüzyılına girdiğimiz süreçte bir ekonomi perspektifi ortaya koymuştur. Orta Vadeli Program hazırlanırken bizlerin görüşlerinin alınması, tüm kesimlerin kucaklanması çok kıymetli. Bu bakış açısı programın uygulanmasında başarısını katkı sağlayacaktır. Bugün ekonomimizin en önemli sorunu enflasyon. Enflasyonla mücadelede başarılı olmadan ekonomimizin tam randımanlı çalışması mümkün değil. Bu nedenle enflasyonda tek haneli rakamlara düşmeyi hedefleyen, yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendiren bir plan, geleceğe daha umutla bakmamıza zemin hazırladı. Bu program içerisinde yapısal dönüşümün ele alınması çok önemli. İş dünyası olarak beklentilerimizin başında yapısal dönüşüm geliyordu.

ÇSİB BAŞKANI ERDEM ÇENESİZ:

Atılacak adımların plana uyumlu olması gerekir

Daha gerçekçi ve daha teknik bir program. Yeni politik olmaksızın daha öte daha teknik bir çalışma yapıldığını görüyoruz. Bu da gerçekçi bir plan olduğunu hissinin yansıttığını düşünüyorum. Oysa ki daha gerçekçi olup peç de olsa doğru bir yere doğru gidip ne olacağını bilmek iş dünyası tarafından tercih edilir. Bu açıdan OVP olumlu. Bir taraftan da büyümeden de vazgeçilmediğini görüyoruz.

Yani politika olmaksızın daha öte daha teknik bir çalışma yapıldığını görüyoruz. Bu da gerçekçi bir plan olduğunu hissinin yansıttığını düşünüyorum. Oysa ki daha gerçekçi olup peç de olsa doğru bir yere doğru gidip ne olacağını bilmek iş dünyası tarafından tercih edilir. Bu açıdan OVP olumlu. Bir taraftan da büyümeden de vazgeçilmediğini görüyoruz.

İş dünyasının OVP'ye bakışı olumlu

İş dünyasının OVP'ye bakışının genel olarak olumlu olması dikkat çekti.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu Başkanı **Rıfat Hisarcıklıoğlu**, OVP'yi önemli bir "kazanım" olarak nitelendirerek, "OVP'de iş ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik kamu-özel sektör birliğiyle yeni çalışmalar yapılacak olması, yeşil ve dijital dönüşüme odaklanılması, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesinin hedeflenmesi kıymetlidir" dedi.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı **Şekib Avdagiç**, programın «piyasanın duymak ve görmek istediği bir yol haritası» olduğunu vurguladı ve «Hedeflerin gerçekçi ve tutarlı belirlenmiş olması piyasanın ufkunu netleştirecektir. İş dünyası olarak OVP'deki hedeflerde yeni yatırım planlarımızla yer alacağız» dedi.

Programı olumlu karşılayan **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, "OVP'den en önemli beklentilerimizden biri de atılacak olan yapısal adımlardır. İşte bu noktada belirlenen yedi öncelikli yapısal alan olan; 'Büyüme ve Ticaret, Beşeri Sermaye ve İstihdam, Fiyat İstikrarı ve Finansal istikrar, Kamu Maliyesi, Afet Yönetimi, Yeşil ve Dijital Dönüşüm, İş ve yatırım Ortamı' ile ilgili ciddi bir vizyonun belirlenmesini çok değerli bulduğumu ifade etmek istiyorum" dedi.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı **Nail Olpak**, programı "gerçekçi" ve "ufuk açıcı bir yol haritası" olarak tanımladı.

Ankara Sanayi Odası Başkanı **Seyit Ardıç**, "Önümüzdeki üç yıllık sürecin temel paradigmalarını ortaya koyan Orta Vadeli Program (OVP), ekonomide öngörülebilirliği artırarak beklentiler için önemli bir çıpa oluşturacaktır" görüşünü dile getirdi.

Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı **Gürsel Baran**, üç yıllık yol haritasını ortaya koyan OVP'nin ayakları yere basan bir politika metni olduğunu savundu. Baran, "Enflasyonla mücadelede başarılı olmadan ekonomimizin tam randımanlı çalışması mümkün değil. Bu nedenle enflasyonda tek haneli rakamlara düşmeyi hedefleyen, yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceliklendiren bir plan geleceğe daha umutla bakmamıza zemin hazırladı" dedi.